

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ – ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΟΡΓΑΝΟΥ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΕΝΕΡΓΕΙΩΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ
ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

1η Ενδιάμεση Έκθεση

Δεκέμβριος 2001

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	3
1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ.....	5
1.1 Συγκρότηση και Λειτουργία της Επιστημονικής Ομάδας	5
1.2 Οργάνωση και λειτουργία του Γραφείου Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης	6
1.3 Οριστικοποίηση προγράμματος υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης και συγκρότηση των Ομάδων Εργασίας	6
2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΟΥΜ	10
2.1 Φόρουμ 1: Περιβάλλον, Υποδομές και Ποιότητα Ζωής	12
2.2 Φόρουμ 2: Παραγωγικό Σύστημα και Ανταγωνιστικότητα	17
2.3 Φόρουμ 3: Κοινωνική Δικαιοσύνη και Συνοχή	19
3. ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ	23
3.1 Δημιουργία Αρχείου Τεκμηρίωσης / Βιβλιοθήκης	23
3.2 Επιλογή/Καταγραφή φορέων και δημιουργία βάσης δεδομένων	25
3.3 Δημιουργία WEB Site	29
3.4 Άλλες Υποστηρικτικές Δράσεις.....	34
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	35
<i>Κατάλογος Φορέων / Αποδεκτών του Σχεδίου Δράσης</i>	35
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	40
<i>Κείμενα Προς Δημοσιοποίηση</i>	40

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η πρώτη ενδιάμεση έκθεση, που υποβάλλεται σύμφωνα με τη Σύμβαση, αφορά την πρόοδο του έργου που συντελέστηκε στον συμβατικό χρόνο του Α' τετραμήνου (Ιούλιος - Οκτώβριος 2001) του Ερευνητικού Προγράμματος "*Επιστημονική Στήριξη Οργάνου Διαχείρισης και Ενεργειών Υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη της Θεσσαλονίκης*". Θεωρήσαμε όμως σκόπιμο, προκειμένου να δώσουμε την πραγματική εικόνα της προόδου του έργου, να περιλάβουμε στην έκθεση την συνοπτική περιγραφή και παρουσίαση των εργασιών και ενεργειών που βρίσκονται σε εξέλιξη μέχρι και το Νοέμβριο, δεδομένου ότι λόγω της μεσολάβησης της καλοκαιρινής περιόδου, πολλές από τις προγραμματισμένες εργασίες δεν έγινε δυνατό να ξεκινήσουν πριν τον Σεπτέμβριο.

Όπως αναφέρεται στην πρόταση του Ερευνητικού Προγράμματος και στο συμπληρωματικό επεξηγηματικό σημείωμα της 23.10.01, το αντικείμενο του Ερευνητικού Προγράμματος περιλαμβάνει τα εξής:

- Εντοπισμός, ανάλυση, ταξινόμηση και αξιολόγηση του υπάρχοντος υποστηρικτικού υλικού.
- Καταγραφή και κατηγοριοποίηση των κοινωνικών φορέων σε θεματικά Φόρουμ κοινωνικού διαλόγου.
- Επιστημονική εμβάθυνση και παρουσίαση των θεμάτων του κοινωνικού διαλόγου.
- Επιστημονική επεξεργασία και σύνταξη εκθέσεων για τα αποτελέσματα του κοινωνικού διαλόγου.
- Διατύπωση προτεραιοτήτων και πλαισίου προδιαγραφών για τη σύνταξη προγράμματος των απαραίτητων ερευνών και μελετών στους τομείς δράσης του Στρατηγικού Σχεδίου.
- Συνεχής αξιολόγηση (on going evaluation) της πορείας του Στρατηγικού Σχεδίου – Προτάσεις για τις απαραίτητες «διορθωτικές κινήσεις».
- Διαμόρφωση και πιλοτική εφαρμογή ιστοσελίδας για τα βασικά θέματα και την πορεία σύνταξης και υλοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου.

Σε σχέση με αυτά, η Ερευνητική Ομάδα έχει προχωρήσει σε ενέργειες με τις οποίες συγκεκριμενοποιούνται οι βασικές μεθοδολογικές και οργανωτικές επιλογές και οριστικοποιείται το περιεχόμενο των βημάτων που θα ακολουθήσουν. Συγκεκριμένα:

1. Συγκροτήθηκε και λειτουργεί κανονικά η Επιστημονική Ομάδα από ερευνητές και στελέχη του Οργανισμού Θεσσαλονίκης και έγινε η κατανομή των υπευθυνοτήτων κάθε μέλους.
2. Διαμορφώθηκε και εξοπλίστηκε χώρος στο κτίριο του Οργανισμού Θεσσαλονίκης και εγκαταστάθηκε ομάδα επιστημονικών συνεργατών που λειτουργεί ως σύνδεσμος μεταξύ του Οργανισμού και των Πανεπιστημίων και υποστηρίζει οργανωτικά και γραμματειακά την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης.
3. Έγινε επεξεργασία του χρονοδιαγράμματος υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης.
4. Συγκροτήθηκαν ομάδες εργασίας για την υλοποίηση των δράσεων.
5. Έγινε επεξεργασία των ειδικών ζητημάτων οργάνωσης και προώθησης του κοινωνικού διαλόγου και βρίσκεται σε εξέλιξη η προετοιμασία των θεματικών Φόρουμ.
6. Συστηματοποιήθηκε το περιεχόμενο των Υποστηρικτικών Δράσεων και βρίσκεται σε εξέλιξη η υλοποίησή τους.
7. Οργανώθηκε συστηματική επαφή με την ομάδα των επικοινωνιολόγων και τέθηκε στη διάθεσή τους ειδικά επεξεργασμένο υλικό για τις ανάγκες δημοσιοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης.

Στα επόμενα κεφάλαια παρουσιάζεται αναλυτικά η πρόοδος των επιμέρους θεματικών αντικειμένων του προγράμματος.

1. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

1.1 Συγκρότηση και Λειτουργία της Επιστημονικής Ομάδας

Σε συνεργασία με τη διοίκηση του Οργανισμού Θεσσαλονίκης (ΟΘ) συγκροτήθηκε και λειτουργεί η Επιστημονική Ομάδα από ερευνητές και στελέχη του Οργανισμού.

Ο προβληματισμός για τη συγκρότηση και τη λειτουργία της Συντονιστικής Ομάδας ξεκίνησε με την έναρξη του ερευνητικού προγράμματος. Στη Συντονιστική Ομάδα συμμετέχουν οι κύριοι ερευνητές **Γρηγόρης ΚΑΥΚΑΛΑΣ**, Καθηγητής ΑΠΘ, **Λής ΛΑΜΠΡΙΑΝΙΔΗΣ**, Καθηγητής ΠΜ και **Νίκος ΠΑΠΑΜΙΧΟΣ**, Αν. Καθηγητής ΑΠΘ και τα στελέχη του ΟΘ, **Πόλυ ΖΕΪΚΟΥ**, Δρ. Αρχιτέκτονας-Πολεοδόμος, Υπεύθυνη Τομέα Πολεοδομικού και Αστικού Σχεδιασμού του ΟΘ, **Φάνης ΜΑΤΙΚΑΣ**, Δρ. Αρχιτέκτονας-Πολεοδόμος, Υπεύθυνος Τομέα Χωροταξικού Σχεδιασμού του ΟΘ, **Νίκος ΝΙΚΗΦΟΡΙΔΗΣ**, Τοπογράφος-Μηχανικός, **Κώστας ΝΙΚΟΛΑΟΥ**, Δρ. Χημικός Περιβαλλοντολόγος και **Μίρκα ΡΑΔΟΥ**, Χημικός Μηχανικός, Υπεύθυνη Τομέα Προστασίας Περιβάλλοντος του ΟΘ.

Η Συντονιστική Ομάδα λειτουργεί κανονικά από το Σεπτέμβριο, και σε τακτές και συνεχείς συναντήσεις επεξεργάζεται τα θέματα, εισηγείται στην ερευνητική ομάδα τα ειδικά ζητήματα, συντονίζει την λειτουργία των Ομάδων Εργασίας και παρακολουθεί την πρόοδο του έργου.

Στην Επιστημονική Ομάδα, εκτός από τα μέλη της Συντονιστικής Ομάδας, συμμετέχουν οι ακόλουθοι επιστήμονες:

Θανάσης ΚΑΛΟΓΕΡΕΣΗΣ, Οικονομολόγος, Ερευνητής ΠΜ

Γιάννης ΚΟΥΚΑΚΗΣ, Βιβλιοθηκονόμος

Νίκος ΜΑΝΤΖΑΒΙΝΟΣ, Τοπογράφος Μηχανικός, Στέλεχος ΟΘ

Νίκη ΜΠΑΗ, Γραμματέας-Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων

Κατερίνα ΝΑΝΟΥ, Τεχνολόγος Πολιτικός Μηχανικός, Στέλεχος ΟΘ

Κική ΤΟΜΠΡΟΥ, Περιφερειολόγος, Υποψήφια Διδάκτωρ ΑΠΘ

Γιάννης ΤΟΣΚΑΣ, Συγκοινωνιολόγος-Πολιτικός Μηχανικός (MS), Στέλεχος ΟΘ

Ελισσάβη ΤΣΙΒΟΥΛΑ, Πολιτικός Μηχανικός ΤΕ, Στέλεχος ΟΘ

Βασίλης ΦΟΥΡΚΑΣ, Δρ. Πολιτικός Μηχανικός, Ερευνητής ΑΠΘ

Χάρις ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Αρχιτέκτονας, Υποψήφια Διδάκτωρ ΑΠΘ

Σε συνεργασία με τη διοίκηση του Οργανισμού, έχουν αντιμετωπιστεί τα οργανωτικά και μεθοδολογικά ζητήματα και έχει οριστικοποιηθεί ο προγραμματισμός και το χρονοδιάγραμμα των ενεργειών για την πρόοδο του Σχεδίου.

1.2 Οργάνωση και λειτουργία του Γραφείου Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης

Με την έναρξη του προγράμματος διαμορφώθηκε και εξοπλίστηκε κατάλληλα χώρος στο κτίριο του Οργανισμού Θεσσαλονίκης, προκειμένου να λειτουργήσει το Γραφείο Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης. Το γραφείο αυτό οργανώθηκε και λειτουργεί με δύο Συνεργάτες-Ερευνητές, τη Νίκη ΜΠΑΗ, Γραμματέα-Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων και την Κική ΤΟΜΠΡΟΥ, Περιφερειολόγο. Η ομάδα αυτή των συνεργατών εγκαταστάθηκε στο χώρο με σκοπό να αποτελέσει το σύνδεσμο μεταξύ του Οργανισμού Θεσσαλονίκης και των δύο Πανεπιστημίων (ΑΠΘ και Πανεπιστήμιο Μακεδονίας) και να υποστηρίξει οργανωτικά και γραμματειακά την υλοποίηση του Σχεδίου Δράσης.

Το γραφείο λειτουργεί καθημερινά, διαθέτει τηλεφωνική και ηλεκτρονική σύνδεση. Επίσης, φιλοξενεί τις συναντήσεις των Ομάδων Εργασίας και το υπό διαμόρφωση αρχείο τεκμηρίωσης.

1.3 Οριστικοποίηση προγράμματος υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης και συγκρότηση των Ομάδων Εργασίας

Μετά από εκτεταμένες συζητήσεις και προβληματισμούς, οριστικοποιήθηκε τόσο το περιεχόμενο όσο και το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης. Στον πίνακα που επισυνάπτεται παρουσιάζονται αναλυτικά τα Πακέτα Εργασίας και το χρονοδιάγραμμα του ερευνητικού προγράμματος.

Το χρονοδιάγραμμα προβλέπει την πραγματοποίηση των τελικών εκδηλώσεων των θεματικών φόρουμ την 2.2.2002, για την ενότητα Περιβάλλον, Υποδομές και Ποιότητα Ζωής, την 16.2.2002 για την ενότητα Παραγωγικό Σύστημα και Ανταγωνιστικότητα και την 6.3.2002 για την ενότητα Κοινωνική Δικαιοσύνη και Συνοχή. Η γενική συνάντηση προβλέπεται να γίνει την 6.4.2002.

Στην τελική επιλογή των ημερομηνιών πραγματοποίησης των φόρουμ, ελήφθησαν υπόψη πολλοί παράγοντες που σχετίζονται τόσο με την εξέλιξη και τις δυνατότητες του ίδιου του ερευνητικού προγράμματος, όσο και τις δεσμεύσεις και υποχρεώσεις

που προέκυπταν από τον προγραμματισμό του Οργανισμού Θεσσαλονίκης (εκδηλώσεις, συνέδρια, διεθνείς συμμετοχές κλπ).

Οι υποστηρικτικές δράσεις αναπτύσσονται σε όλη τη διάρκεια του προγράμματος και ολοκληρώνονται σταδιακά ή στο τέλος του έργου.

Με βάση τον προγραμματισμό, οι συμμετέχοντες στο ερευνητικό πρόγραμμα κατανεμήθηκαν σε επιμέρους ομάδες εργασίας. Η κατανομή εργασίας στα μέλη της ερευνητικής ομάδας παρουσιάζεται αναλυτικά στον αντίστοιχο πίνακα που επισυνάπτεται.

Πίνακας Χρονοδιαγράμματος

Πίνακας Ομάδων Εργασίας

2. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΙΚΩΝ ΦΟΡΟΥΜ

Όπως έχει τονιστεί η συμβολή του Στρατηγικού Σχεδίου στην αποτελεσματική διακυβέρνηση του μητροπολιτικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης στηρίζεται στο δομημένο κοινωνικό διάλογο που αναμένεται να προωθήσει την επίτευξη κοινωνικών συναινέσεων ως προς τις βασικές κατευθύνσεις ανάπτυξης της πόλης μέσω της πληροφόρησης και της διαπραγμάτευσης των εμπλεκόμενων φορέων.

Στα πλαίσια αυτά η πραγματοποίηση του δομημένου κοινωνικού διαλόγου είναι το κεντρικό αντικείμενο του Σχεδίου Δράσης. Ιδιαίτερη βαρύτητα δίδεται στην εξασφάλιση της ενεργού συμμετοχής των κοινωνικών, παραγωγικών και άλλων φορέων. Για το λόγο αυτό έχουν γίνει ορισμένες ενέργειες, και προγραμματίζονται άλλες στη συνέχεια, όπως η ενημέρωση των κοινωνικών φορέων από τον Οργανισμό Θεσσαλονίκης για το Σχέδιο Δράσης καθώς και για την σημασία που δίνει η πολιτική ηγεσία στην επιτυχία του Σχεδίου (βλ. επιστολή Λαλιώτη). Στην κατεύθυνση της ενημέρωσης έχει σχεδιαστεί επίσης ένα σύνολο μέτρων δημοσιοποίησης.

Τα οργανωτικά θέματα και κυρίως τα ζητήματα περιεχομένου του κοινωνικού διαλόγου αποτελούν από την αρχή αντικείμενο έντονου προβληματισμού και διερεύνησης. Ήδη, έχουν γίνει σημαντικά βήματα για την υλοποίηση αυτού του στόχου. Έχει γίνει επεξεργασία των θεμάτων που αφορούν τον χαρακτήρα των φόρουμ, τους συμμετέχοντες, τη διαδικασία ενημέρωσης και συζήτησης με τους επιμέρους φορείς, την αναγκαία τεκμηρίωση, τον χαρακτήρα της κεντρικής εισήγησης και το τελικό ζητούμενο των συναντήσεων.

Το γενικό πλαίσιο όλων των Φόρουμ κοινωνικού διαλόγου για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης προσδιορίζεται από τις παρακάτω συνιστώσες:

Χρονικός Ορίζοντας:

- *Άμεσος με όριο το 2003*
- *Μεσοπρόθεσμος με όριο το 2008*
- *Μακροπρόθεσμος με όριο το 2015*

Όρια περιοχής: Προσδιορίζονται σε τρία επίπεδα επιρροής:

- *Ρυθμιστικού Σχεδίου*
- *Νομού Θεσσαλονίκης*
- *Χωρο-λειτουργικής Επιρροής*

Θεσμικό πλαίσιο υλοποίησης:

- *Ισχύουσα ευρωπαϊκή νομοθεσία*
- *Ισχύουσα εθνική νομοθεσία*
- *Ισχύουσα διοικητική δομή (διοίκησης και αυτοδιοίκησης)*
- *Σενάρια συντονισμού μητροπολιτικών λειτουργιών και νέες μορφές διακυβέρνησης με αυξημένη συμμετοχή φορέων και πολιτών*

Πηγές χρηματοδότησης:

- *Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα*
- *Επιχειρησιακά Προγράμματα κεντρικών Υπουργείων*
- *Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (πχ. ΟΣΕ, Εγνατία Οδός ΑΕ, κλπ.)*
- *Κοινοτικές και διεθνείς πρωτοβουλίες*
- *Λοιπές χρηματοδοτήσεις Εθνικού Προϋπολογισμού*
- *Επενδυτικά προγράμματα αυτοδιοίκησης*
- *Ιδιωτικός Τομέας*

Με βάση αυτές τις κατευθύνσεις, βρίσκεται σε εξέλιξη η οργανωτική και επιστημονική προετοιμασία των τριών Φόρουμ.

2.1 Φόρουμ 1: Περιβάλλον, Υποδομές και Ποιότητα Ζωής

Ομάδα εργασίας: Γ. Καυκαλάς, Κ. Νικολάου, Μ. Ράδου, Κ. Τόμπρου, Γ. Τόσκας

Το Φόρουμ Ποιότητας Ζωής (Αστικού Περιβάλλοντος και Τεχνικών Υποδομών) προετοιμάζεται (προγραμματίζεται να πραγματοποιηθεί το Σάββατο 2 Φεβρουαρίου 2002) σύμφωνα με την προβλεπόμενη διαδικασία υλοποίησης του δομημένου κοινωνικού διαλόγου στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης. Τα σχετικά ζητήματα παρουσιάζονται στα κεφάλαια VII. Τεχνικές και Κοινωνικές Υποδομές και ΙΧ. Ποιότητα Αστικού Περιβάλλοντος. Ορισμένα βασικά σημεία του Σχεδίου Δράσης σε σχέση με το κεντρικό θέμα του Φόρουμ Ποιότητας Ζωής παρουσιάζονται στη συνέχεια (σε παρένθεση ο αριθμός της παραγράφου του αρχικού Σχεδίου Δράσης):

(14) Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η εξασφάλιση της οικολογικής ισορροπίας, συμπεριλαμβάνοντας τόσο τους φυσικούς πόρους όσο και την πολιτιστική κληρονομιά, αποτελεί πλέον κεντρική επιδίωξη της αναπτυξιακής διαδικασίας. Η επανάκτηση της σχέσης του φυσικού στοιχείου με το τεχνητό στοιχείο της πόλης αποτελεί προϋπόθεση για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό η πόλη θα πρέπει να γίνει κατανοητή ως ενιαίο σύστημα με την ευρύτερη περιοχή της, ενώ η διάγνωση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί το πρώτο βήμα για την κατανόηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων.

(70) Στο πλαίσιο του *Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης* οι αστικές υποδομές πρέπει να αντιμετωπιστούν ως ολοκληρωμένο σύστημα, και όχι απλώς ως εξειδικευμένα τεχνικά ζητήματα, ασύνδετα το ένα από το άλλο. Τα δίκτυα τεχνικών υποδομών (ύδρευση, αποχέτευση, επεξεργασία υγρών αποβλήτων, διαχείριση στερεών αποβλήτων, κυκλοφορία και στάθμευση, επικοινωνίες και ενέργεια) και οι κοινωνικές υποδομές και συλλογικές εξυπηρετήσεις θα πρέπει να ανταποκρίνονται στις νέες τεχνολογικές απαιτήσεις και τις χωρικές και τομεακές προτεραιότητες των στρατηγικών επιλογών, συμβάλλοντας τόσο στην ανταγωνιστικότητα της πόλης, όσο και στη διατήρηση της κοινωνικής συνοχής και της ποιότητας του περιβάλλοντος.

(86) Ο νέος τρόπος διαχείρισης του αστικού συστήματος που εισάγεται με τις διαδικασίες και τους στόχους του *Στρατηγικού Σχεδίου* τοποθετεί σε άλλη βάση την αντιμετώπιση και τον προγραμματισμό των υποδομών: η επάρκεια, η πληρότητα αλλά και η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και η αποτελεσματικότητα

της διαχείρισης των δικτύων και των εγκαταστάσεων θα πρέπει να αξιολογούνται αφενός ως προς την συνδυασμένη συμβολή τους στην προώθηση των γενικών στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης και αφετέρου ως προς την συνέργια τους με άλλες ειδικότερες επιλογές.

(101) Η ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος είναι συνάρτηση τόσο των φυσικών στοιχείων όσο και της ποιότητας ζωής στην πόλη. Η ποιότητα της ατμόσφαιρας, των υδάτων και του εδάφους είναι κεντρικά περιβαλλοντικά ζητήματα, όπως είναι, επίσης, η ύπαρξη πρασίνου και ανοικτών χώρων, η ποιότητα κατοικίας, το αστικό τοπίο και η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς.

(123) Μια πολιτική για τη βιώσιμη ανάπτυξη της Θεσσαλονίκης πρέπει εκ των πραγμάτων και να εισάγει διαδικασίες δημόσιας συμμετοχής, αλλά και να προκύπτει από τέτοιες διαδικασίες. Λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή εμπειρία των μέχρι σήμερα πολιτικών για τις βιώσιμες πόλεις, το *Στρατηγικό Σχέδιο* διαμορφώνεται σε τρία επίπεδα ως εξής:

- Διαχειρίζεται σε επιτελικό επίπεδο και με συντονιστικό χαρακτήρα τα μείζονα περιβαλλοντικά προβλήματα της πόλης.
- Εμπλέκει τόσο στη λήψη των αποφάσεων όσο και στην εφαρμογή της την τοπική κοινωνία, ούτως ώστε να αντανakλά τις ανάγκες και τις απόψεις της.

Υιοθετεί ένα σαφές πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των δημόσιων φορέων (υπεύθυνων για το σχεδιασμό και την άσκηση επιμέρους πολιτικών), των δημόσιων και ιδιωτικών επιχειρήσεων, (χρήστες φυσικών πόρων και παραγωγοί διαφόρων ειδών και ποσοτήτων αποβλήτων), και το ευρύ κοινό (ως πολιτών που ενδιαφέρονται για το περιβάλλον, ως παραγωγών ρύπανσης και αποβλήτων και ως καταναλωτών προϊόντων και υπηρεσιών).

Τέλος, το Σχέδιο Δράσης διατυπώνει και εισηγείται μια σειρά από 15 δράσεις-πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης. Οι οκτώ από αυτές αφορούν στα ζητήματα του Αστικού Περιβάλλοντος και Τεχνικών Υποδομών που αποτελούν και το αντικείμενο του Φόρουμ Ποιότητας Ζωής (σημειώνονται με έντονο περίγραμμα στον παρακάτω πίνακα με τις 15 δράσεις-πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου):

Δράση 1	<i>Προώθηση νέων μορφών διακυβέρνησης και ρύθμισης του αστικού συστήματος</i>
Δράση 2	<i>Ενίσχυση της απασχόλησης, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων</i>

Δράση 3	Εκτίμηση και παρακολούθηση των αλλαγών στο παραγωγικό σύστημα και των επιδράσεων στην πόλη
Δράση 4	Εκτίμηση και παρακολούθηση των αλλαγών στην αγορά εργασίας και των επιδράσεων στην πόλη
Δράση 5	Προώθηση της χωρικής και λειτουργικής ολοκλήρωσης των υποδομών στην Ευρύτερη Περιοχή Θεσσαλονίκης
Δράση 6	Προώθηση καινοτόμων εφαρμογών με στόχο τη βιώσιμη αστική ανάπτυξη
Δράση 7	Προώθηση εναλλακτικών συνδυασμών συγκοινωνιακών μέσων και τρόπων μεταφοράς
Δράση 8	Προώθηση καινοτόμων εφαρμογών για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του αστικού συστήματος
Δράση 9	Ενίσχυση της λειτουργικής συνοχής και της οικιστικής ανάπτυξης στην Ευρύτερη Περιοχή Θεσσαλονίκης
Δράση 10	Αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών
Δράση 11	Εκτίμηση και παρακολούθηση των συνθηκών κατοίκησης και αστικής οργάνωσης
Δράση 12	Εκτίμηση και παρακολούθηση των αλλαγών στην ποιότητα του αστικού περιβάλλοντος
Δράση 13	Εκτίμηση και παρακολούθηση εξειδικευμένων δεικτών και στόχων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης
Δράση 14	Προώθηση ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης φυσικών και τεχνολογικών κινδύνων
Δράση 15	Καθιέρωση της Στρατηγικής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων των προγραμμάτων και πολιτικών

Μέσα στο πλαίσιο αυτό, η ομάδα εργασίας συζήτησε διεξοδικά και κατέληξε ότι θα πρέπει να διερευνηθούν ειδικότερα οι προτεραιότητες ως προς τα εξής ζητήματα:

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ	ΑΣΤΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ (ΦΥΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ)
ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ
ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΕΔΑΦΟΣ
ΟΔΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΝΕΡΑ
ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ	ΘΟΡΥΒΟΣ
ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΑ
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	ΔΑΣΗ-ΠΡΑΣΙΝΟ
ΥΔΡΕΥΣΗ	ΚΙΝΔΥΝΟΙ (ΠΡΟΛΗΨΗ)
ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΗ	ΜΝΗΜΕΙΑ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ	ΜΟΥΣΕΙΑ

Επιλογή εμπλεκόμενων φορέων

Η ομάδα εργασίας συγκέντρωσε πληροφορίες και διερεύνησε τους εμπλεκόμενους φορείς σε όλα τα παραπάνω ζητήματα με στόχο τον προσδιορισμό των βασικών συνομιλητών σύμφωνα με τα κριτήρια επιλογής που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο Δράσης. Ο κατάλογος των συγκεκριμένων φορέων που θα προσκληθούν στο Φόρουμ Ποιότητας Ζωής δεν έχει οριστικοποιηθεί. Ωστόσο, η αρχική πρόταση της ομάδας εργασίας αφορά στις ακόλουθες κατηγορίες φορέων:

I. ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

A. ΚΕΝΤΡΙΚΟΙ

B. ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΙ

Γ. ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΙ

Δ. ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΟΙ ΟΤΑ

E. ΔΕΚΟ

Z. ΛΟΙΠΟΙ

II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

A. ΕΡΓΟΔΟΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

B. ΕΝΩΣΕΙΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Γ. ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΩΣΕΙΣ

Δ. ΜΗ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΕΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ (ΜΚΟ)

E. ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ (ως παρατηρητές)

Z. ΛΟΙΠΟΙ

III. ΙΔΙΩΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ

A. ΓΡΑΦΕΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

B. ΜΜΕ

Γ. ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Δ. ΛΟΙΠΟΙ

2.2 Φόρουμ 2: Παραγωγικό Σύστημα και Ανταγωνιστικότητα

Ομάδα εργασίας: Θ. Καλογερέσης, Λ. Λαμπριανίδης, Ν. Ματσαβίνος, Φ. Ματίκας, Ε. Τσιβούλα

Προετοιμασία της εισήγησης για το Φόρουμ

Η Ομάδα προετοιμάζει εισήγηση η οποία και θα παρουσιαστεί στη συνάντηση του Φόρουμ. Η εισήγηση αυτή θα στηρίζεται κυρίως στην περαιτέρω επεξεργασία των κεφαλαίων V και VI του κειμένου που έχει ήδη κατατεθεί στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης.

Επίσης θα στηριχθεί στη διερεύνηση των αιτημάτων που κατατέθηκαν στον Οργανισμό Θεσσαλονίκης την τελευταία 5ετία σχετικά με την χωροθέτηση νέων οικονομικών δραστηριοτήτων. Θα προσπαθήσουμε λοιπόν μέσα από την ανάλυση των αιτημάτων αυτών να κατανοήσουμε τις τάσεις της αγοράς και να εκτιμήσουμε κατά πόσο τα αιτήματα αυτά αποτελούν απόρροια κυρίως τάσεων της αγοράς ή απλώς υποδηλώνουν προθέσεις αξιοποίησης δυνατοτήτων του θεσμικού πλαισίου που επιτρέπουν την μεγαλύτερη δυνατή δόμηση των οικοπέδων.

Θα χρησιμοποιηθούν επίσης χάρτες, που υπάρχουν ήδη στον Οργανισμό Θεσσαλονίκης, σχετικά με την γεωγραφική κατανομή της βιομηχανίας και του εμπορίου που θα επιτρέψουν την καλύτερη κατανόηση της ανάπτυξης των οικονομικών δραστηριοτήτων στο ΠΣΘ και την ΕΠΘ.

Προετοιμασία των προτάσεων για δράσεις σχετικά με το παραγωγικό σύστημα και την απασχόληση

Η εισήγηση για τις δράσεις θα στηρίζεται κυρίως στην περαιτέρω επεξεργασία των δράσεων που προτείνονται στα κεφάλαια V και VI του κειμένου που έχει ήδη κατατεθεί στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης.

Επιχειρείται η εξειδίκευση αυτών των δράσεων. Για παράδειγμα, στη Δράση 2 που αφορά την προσέλκυση επενδύσεων θα διερευνηθούν οι δυνατότητες που υπάρχουν για να προσφερθούν άμεσα κίνητρα όπως παρεκκλίσεις στη δόμηση, εξασφάλιση της άμεσης παροχής δικτύων του ΟΤΕ, ΔΕΗ κλπ.

Επιλογή των φορέων οι οποίοι θα συμμετάσχουν στο Φόρουμ

Η ενεργή συμμετοχή των φορέων στη συζήτηση για το στρατηγικό σχεδιασμό της πόλης είναι καθοριστικής σημασίας. Με αυτή την έννοια αυτό το οποίο επιδιώκουμε είναι να συμμετάσχουν όσο γίνεται περισσότεροι φορείς στη συζήτηση για το στρατηγικό σχεδιασμό της βιώσιμης ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης αλλά από την άλλη, επειδή θέλουμε να διασφαλίσουμε την ουσιαστική συμμετοχή των φορέων θα πρέπει ο αριθμός τους να μην είναι πολύ μεγάλος.

Για να απαντήσουμε λοιπόν σε αυτό το πρόβλημα αφενός θα επιλέξουμε εκείνους τους φορείς που εκπροσωπούν σημαντικά συμφέροντα στην πόλη και αφετέρου θα πραγματοποιήσουμε και έναν κύκλο 2-3 άλλων συναντήσεων με φορείς της πόλης οι οποίοι θα προηγηθούν του Φόρουμ που θα πραγματοποιηθεί στις 16/2/02.

Οι μεγάλες κατηγορίες φορέων που θα συμμετάσχουν σε αυτή τη διαδικασία είναι:

- Πολιτικοί Φορείς (ΥΜΑΘ, Περιφέρεια κλπ)
- Φορείς των Εργοδοτών (Επιμελητήρια, Σύλλογοι κλπ)
- Φορείς των Εργαζομένων
- Φορείς γνώσης/ διαχείρισης (π.χ. Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΠΕΠ Κ. Μακεδονίας)
- Μεγάλες οικονομικές μονάδες (ΕΛΒΟ, ΜΕΒΓΑΛ κλπ)
- Οργανισμοί (ΔΕΗ, ΟΤΕ, ΟΛΘ κλπ)

Τώρα δημιουργούνται τα προφίλ των Φορέων, ώστε να μπορέσουμε να αξιολογήσουμε τη βαρύτητά τους.

Στη συνέχεια θα κληθούν σε συναντήσεις 2 ή 3 Ομάδες Φορέων. Έτσι, όταν πραγματοποιηθεί το Φόρουμ 2 θα έχουν ωριμάσει τα δεδομένα και θα είμαστε σε θέση να πάρουμε συγκεκριμένες αποφάσεις για Δράσεις οι οποίες θα οριστικοποιηθούν στο τελικό Φόρουμ 4.

2.3 Φόρουμ 3: Κοινωνική Δικαιοσύνη και Συνοχή

Ομάδα εργασίας: Π. Ζέικου, Κ. Νάνου, Ν. Παπαμίχος, Χ. Χριστοδούλου.

Τα κύρια θέματα που απασχολούν την ομάδα για την οργάνωση του φόρουμ είναι τα εξής:

Προετοιμασία της εισήγησης για το Φόρουμ

Στην κεντρική εισήγηση της συνάντησης των φορέων θα πρέπει να γίνει μια τεκμηριωμένη ανάπτυξη του θέματος, με τρόπο ώστε να οργανωθεί η συζήτηση γύρω από τα θέματα της κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής και να επιδιωχθεί η τοποθέτηση των συμμετεχόντων στις κεντρικές δράσεις, ώστε να προκύψει μια ευρύτερη συμφωνία.

Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί στην εξέταση της σχέσης των ζητημάτων κοινωνικής δικαιοσύνης και συνοχής με τους άλλους άξονες του Σχεδίου, δεδομένου ότι το Στρατηγικό Σχέδιο πρέπει να είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα με συνεκτική δέσμη δράσεων οι οποίες συνολικά προωθούν τη βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης.

Για παράδειγμα,

- δράσεις του άξονα «*παραγωγικό σύστημα και ανταγωνιστικότητα*» συνδέονται άμεσα με ζητήματα κοινωνικής συνοχής, καθώς προσδιορίζουν χαρακτηριστικά και μεγέθη του ανθρώπινου δυναμικού και της απασχόλησης.
- Το «*περιβάλλον και ποιότητα ζωής*» επηρεάζει την επάρκεια και τις συνθήκες κατοικίας, τον διαθέσιμο κοινωνικό εξοπλισμό, και την πρόσβαση σε κοινωνικές εξυπηρετήσεις, και κατά συνέπεια οι σχετικές δράσεις σε μεγάλο βαθμό θα διαμορφώσουν τους όρους ισότητας στην "κατανάλωση" της πόλης και θα οριοθετήσουν γεωγραφικά θύλακες κοινωνικού αποκλεισμού.
- Η μορφή και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της «*μητροπολιτικής διακυβέρνησης*» συνδέονται με τη διεύρυνση της δημοκρατίας, την προώθηση συμμετοχικών διαδικασιών, τον συντονισμό των δράσεων, ζητήματα που σχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με την κοινωνική συνοχή.

Κρίσιμα ερωτήματα στα οποία θα πρέπει να επικεντρωθεί το ενδιαφέρον του κοινωνικού διαλόγου είναι εκείνα που αφορούν ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες: μετανάστες, πολιτισμικά διαφοροποιημένες ομάδες (τσιγγάνοι, μουσουλμάνοι, κλπ),

γυναίκες, νέοι / ηλικιωμένοι, ΑΜΕΑ, άνεργοι, αποφυλακισμένοι / πρώην τοξικομανείς και άλλες ευάλωτες κατηγορίες πληθυσμού. Στη διαδικασία του διαλόγου θα πρέπει να εξεταστούν οι χωρικές και κοινωνικές διαστάσεις των διαδικασιών διαχωρισμού, να εντοπιστούν οι αιτίες αποκλεισμού, ιδιαίτερα στο βαθμό που συνδέονται με την προώθηση των λοιπών δράσεων του Στρατηγικού Σχεδίου, να διερευνηθούν τα όρια και οι προϋποθέσεις ενσωμάτωσης και τελικά να διαμορφωθεί μία αποτελεσματική και υλοποιήσιμη δέσμη δράσεων.

Η εισήγηση θα κινηθεί εξειδικεύοντας του στόχους του Σχεδίου Δράσης που βρίσκονται ενσωματωμένοι σε όλες τις θεματικές περιοχές, όπως:

- «δημιουργική» αξιοποίηση του δυναμισμού των νεοεισερχόμενων (μεταναστών),
- αναβάθμιση εργατικού δυναμικού (εκπαίδευση, κατάρτιση, επανακατάρτιση),
- ιεράρχηση προτεραιοτήτων και σηματοδότηση των έργων υποδομών ανάλογα με το κοινωνικό κόστος / όφελος,
- ποσοτική και ποιοτική επάρκεια κατοικίας,
- ολοκληρωμένη εικόνα πολεοδομικής ανάπτυξης (ποιοτικά – ποσοτικά χαρακτηριστικά, προβλέψεις, κλπ.) και αξιοποίηση εργαλείων και σχετικών δυνατοτήτων.

Προετοιμασία των προτάσεων για δράσεις σχετικά με την κοινωνική δικαιοσύνη και συνοχή

Για την προετοιμασία των προτάσεων που αφορούν δράσεις οι οποίες προωθούν την κοινωνική δικαιοσύνη θα εξεταστούν ειδικότερα θέματα όπως:

- Αξιοποίηση των θεσμοθετημένων εργαλείων πολεοδομικού σχεδιασμού για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής (βλ. προβλέψεις ΓΠΣ, αστικές αναπλάσεις, ΚΣΕΑ κ.α). Προώθηση της χωρικής και λειτουργικής ολοκλήρωσης των υποδομών στην ΕΠΘ. Αναζωογόνηση των υποβαθμισμένων αστικών ζωνών. Προώθηση εναλλακτικών συνδυασμών συγκοινωνιακών μέσων και τρόπων μεταφοράς.
- Εντοπισμός πηγών και δυνατοτήτων χρηματοδότησης για την υποστήριξη δράσεων.
- Επισήμανση κινδύνων και αρνητικών επιπτώσεων της ανάπτυξης. Εκτίμηση και παρακολούθηση των αλλαγών στην αγορά εργασίας και των επιδράσεων στην

πόλη (παρατηρητήριο απασχόλησης, μελέτη κοινωνικής γεωγραφίας, κέντρο τεκμηρίωσης για τους μετανάστες).

- Διάγνωση φαινομένων κοινωνικής πόλωσης και κοινωνικού διαχωρισμού της πόλης. Εκτίμηση και παρακολούθηση εξειδικευμένων δεικτών και στόχων βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Εκτίμηση και παρακολούθηση των συνθηκών κατοίκησης και αστικής οργάνωσης (π.χ. βλ. Habitat: τοπικό παρατηρητήριο).
- Εκτίμηση της αποτελεσματικότητας παρεμβάσεων και αποτίμηση πιθανής κατασπατάλησης πόρων και γης.
- Επεξεργασία δέσμης κριτηρίων για την αξιολόγηση των δράσεων του Στρατηγικού Σχεδίου με στόχο την ελαχιστοποίηση αρνητικών επιπτώσεων και την μεγέθυνση των θετικών αποτελεσμάτων.
- Επεξεργασία δέσμης θετικών αλλά και αποτρεπτικών μέτρων.

Για την επεξεργασία των σχετικών θεμάτων θα γίνει προσφυγή σε δημοσιεύματα διεθνών οργανισμών (π.χ. Διακήρυξη της Κωνσταντινούπολης & Habitat Agenda) σε κοινοτικά κείμενα (όπως URBAN, υπό επεξεργασία πλαίσιο για την κοινωνική συνοχή) και άλλες πηγές, όπως Aalborg Chart – Sustainable Cities, Urban Future 21 – a global agenda for 21st c. cities κ.α.

Επιλογή των Φορέων οι οποίοι θα συμμετάσχουν στο Forum

Στον κοινωνικό διάλογο θα κληθούν να συμμετάσχουν με διάφορες μορφές εκπρόσωποι τριών κατηγοριών φορέων:

- **Κρατικοί φορείς και κυβέρνηση:**
 - Κεντρικά Υπουργεία – Υπηρεσίες: ΥΜΑΘ, ΠΚΜ, ΟΘ
 - Αυτόνομοι κρατικοί φορείς – Οργανισμοί: Πρόνοια, ΚΕΘΙ, ΚΕΘΕΑ, κ.α
- **Τοπική Αυτοδιοίκηση:**
 - Νομαρχία, Ενώσεις Δήμων και Δήμοι που δραστηριοποιούνται ειδικότερα σε σχετικά θέματα
 - Αναπτυξιακοί και άλλοι φορείς που λειτουργούν με την εποπτεία των Δήμων
- **Κοινωνικοί Εταίροι:**

- Σύνδεσμοι εργοδοτών, ΕΚΘ, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, Σύλλογοι μεταναστών, κ.α

Ο διάλογος θα υποστηρίζεται από φάκελο με συνοδευτικό και τεκμηριωτικό υλικό και με ανάλυση με επιμέρους θεμάτων.

Θα εξεταστεί η δυνατότητα να πραγματοποιηθούν προπαρασκευαστικές ενέργειες της τελικής συνάντησης - φόρουμ, με επιμέρους συναντήσεις με ομάδες φορέων, με σχετικές εκδηλώσεις, διερεύνηση γνώμης πολιτών, ενημέρωση μέσω ΜΜΕ κ.α

3. ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το περιεχόμενο των Υποστηρικτικών Δράσεων συστηματοποιήθηκε και βρίσκεται σε εξέλιξη η υλοποίησή τους.

3.1 Δημιουργία Αρχείου Τεκμηρίωσης / Βιβλιοθήκης

Ομάδα εργασίας: Γ. Κουκάκης, Ν. Μαντζαβίνος, Κ. Νάνου, Ν. Νικηφορίδης, Ν. Παπαμίχος, Κ. Τόμπρου, Ε. Τσιβούλα

Στα πλαίσια της πρωτοβουλίας του Οργανισμού Θεσσαλονίκης να προωθήσει τη δημιουργική συνεργασία των φορέων της πόλης, να οργανώσει και να συντονίσει έναν αποτελεσματικό δομημένο κοινωνικό διάλογο σε σχέση με τις προτεραιότητες ενός Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης, θεωρήθηκε απαραίτητο να αναπτυχθούν οι ακόλουθες δραστηριότητες:

- Οργανωμένη συγκέντρωση και παρουσίαση στους άλλους φορείς της πόλης αλλά και τον ευρύτερο τοπικό πληθυσμό της δουλειάς που κάνει και της γνώσης που κατέχει ο Οργανισμός Θεσσαλονίκης (μελέτες, έρευνες, χαρτογραφικό υλικό, εκδόσεις, κ.λ.π.)
- Γνώση και οργάνωση των μελετών/ερευνών και γενικότερα της συζήτησης που έχει αναπτυχθεί από άλλους τοπικούς φορείς, η οποία σχετίζεται με τις θεματικές ενότητες των δράσεων που προτείνει το Σχέδιο Δράσης και των επιμέρους συζητήσεων των προγραμματισμένων φόρουμ.

Στα πλαίσια αυτά, αναδείχθηκε η ανάγκη και η σημασία ανάπτυξης της συγκεκριμένης υποστηρικτικής δράσης του προγράμματος, η οποία στην πραγματικότητα στοχεύει στην υποστήριξη και τεκμηρίωση των συγκεκριμένων προτάσεων του Οργανισμού Θεσσαλονίκης και συνολικά του δομημένου κοινωνικού διαλόγου που προγραμματίζεται. Επιπλέον, η δημιουργία αρχείου τεκμηρίωσης και βιβλιοθήκης θεωρείται σημαντική και στα πλαίσια άλλων υποστηρικτικών δράσεων και συζητήσεων του προγράμματος όπως η συγκρότηση προγράμματος μελετών, η συσχέτιση με Επιχειρησιακά Προγράμματα του Κ.Π.Σ. και η συζήτηση σχετικά με τη μητροπολιτική διακυβέρνηση.

Η υποστηρικτική αυτή δράση συνίσταται στις ακόλουθες εργασίες:

- Βιβλιογραφική καταγραφή των ερευνών, μελετών, εκδόσεων και χαρτογραφικού υλικού του Οργανισμού Θεσσαλονίκης.
- Βιβλιογραφική καταγραφή των βασικών ερευνών, μελετών και χαρτογραφικού υλικού άλλων φορέων της πόλης που σχετίζονται άμεσα και θεωρείται ότι αποτελούν ιδιαίτερα σημαντικό υλικό στα πλαίσια των θεματικών συζητήσεων των φόρουμ, αλλά και καταγραφή άλλων κατηγοριών υλικού που θεωρείται κρίσιμο για την τεκμηρίωση και υποστήριξη των θεματικών συζητήσεων και των άλλων υποστηρικτικών δράσεων (π.χ. επιχειρησιακά προγράμματα, ΦΕΚ, κλπ).
- Συγκέντρωση του φυσικού αντικειμένου των μελετών, ερευνών, κ.λ.π. που συμπεριλαμβάνονται στη βιβλιογραφική καταγραφή.
- Δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης.
- Σύνδεση της βιβλιοθήκης με το web site του Σχεδίου Δράσης για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης που θα κατασκευαστεί στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται στη συγκέντρωση της δουλειάς και του διαθέσιμου υλικού του Οργανισμού Θεσσαλονίκης, ενώ η καταγραφή και συγκέντρωση υλικού τεκμηρίωσης από άλλους φορείς δεν στοχεύει σε μια εξαντλητική έρευνα τόσο σε επίπεδο πηγών όσο και σε επίπεδο πληροφορίας.

Η συγκέντρωση υλικού προσανατολίζεται στο γεωγραφικό πεδίο της Ευρύτερης Περιοχής Θεσσαλονίκης και με χρονικό ορίζοντα από τις αρχές της δεκαετίας του '80 μέχρι σήμερα.

Πηγές του υλικού τεκμηρίωσης που επιλέχθηκαν, εκτός του Οργανισμού Θεσσαλονίκης, είναι οι εξής:

Φορείς Διοίκησης:

- Αποκεντρωμένες Υπηρεσίες Κεντρικών Υπουργείων
- Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας: ΔΙΠΕΧΩ
- Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση: Τμήμα Προγραμματισμού

Αναπτυξιακές Εταιρίες: Αναπτυξιακή Θεσσαλονίκης, Ανατολική Αναπτυξιακή, Βορειοδυτική Αναπτυξιακή.

Φορείς που σχετίζονται με το παραγωγικό σύστημα:

- Επαγγελματικά Επιμελητήρια: ΕΕΘ, ΕΒΕΘ, ΣΕΒΕΘ, Οικονομικό Επιμελητήριο Θεσσαλονίκης, Ινστιτούτο Εξαγωγών

- ο ΟΑΕΔ
- ο Ινστιτούτο Εργασίας του Εργατικού Κέντρου (της ΓΣΕΕ)

Ερευνητικά Ινστιτούτα: ΙΓΜΕ, ΕΚΒΥ, ΕΚΘΕ.

Οργανισμοί: ΟΤΕ, ΔΕΗ, ΕΥΑΘ, ΟΣΕ, ΔΕΘ, ΟΛΘ.

Ηλεκτρονικές Βιβλιοθήκες: Ειδικότερα η σύνδεση με τις βιβλιοθήκες του **ΑΠΘ** και του **ΤΕΕ** κρίνεται ιδιαίτερα χρήσιμη για τη διαδικασία της τεκμηρίωσης.

Στη παρούσα φάση της έρευνας έχει προχωρήσει σε σημαντικό βαθμό η καταγραφή του διαθέσιμου υλικού του Οργανισμού Θεσσαλονίκης και έχει ξεκινήσει η συγκέντρωση του φυσικού αντικειμένου. Επίσης, έχει ξεκινήσει η διερεύνηση των επιλεγμένων φορέων σε σχέση με την ύπαρξη κρίσιμου υλικού τεκμηρίωσης.

Στα πλαίσια του προγραμματισμού της συγκεκριμένης υποστηρικτικής δράσης μια πρώτη παρουσίαση της βιβλιοθήκης αναμένεται μέσα στο Φεβρουάριο του 2002. Στη φάση αυτή αναμένεται ότι θα έχει ολοκληρωθεί η καταγραφή του υλικού και θα έχει προχωρήσει σημαντικά η συγκέντρωση του φυσικού αντικειμένου. Επίσης θα έχει ξεκινήσει και η δημιουργία ηλεκτρονικής βιβλιοθήκης.

3.2 Επιλογή/Καταγραφή φορέων και δημιουργία βάσης δεδομένων

Ομάδα εργασίας: Θ. Καλογερέσης, Λ. Λαμπριανίδης, Κ. Τόμπρου

Η συγκεκριμένη υποστηρικτική δράση του προγράμματος έχει τους εξής δύο βασικούς στόχους:

- 1 Την οργανωμένη καταγραφή φορέων με δραστηριότητες περιφερειακής ή/και τοπικής εμβέλειας και στοιχείων επικοινωνίας με τους συγκεκριμένους φορείς (ταχυδρομική διεύθυνση, τηλέφωνο, fax, email, εκπρόσωπος). Στόχος αυτής της καταγραφής είναι η δημιουργία ενός όσο το δυνατόν ολοκληρωμένου καταλόγου, προκειμένου αφενός να υποστηριχθεί και να διευκολυνθεί η επιλογή των φορέων που θα προσκληθούν να συμμετάσχουν στα τρία θεματικά και το τελικό γενικό φόρουμ και η επικοινωνία με τους φορείς αυτούς και αφετέρου, να δημιουργεί μια βάση δεδομένων χρήσιμη σε περαιτέρω επικοινωνία και συνεργασία με τους

τοπικούς φορείς της πόλης. Θα πρέπει στο σημείο αυτό να διευκρινιστεί ότι η δημιουργία ενός τέτοιου καταλόγου φορέων δεν φιλοδοξεί να αποτελέσει μια εξαντλητική καταγραφή του συνόλου των υπαρχόντων φορέων. Αυτό που στην πραγματικότητα επιχειρείται είναι η συγκέντρωση σε έναν κατάλογο ορισμένων αντιπροσωπευτικών φορέων που δραστηριοποιούνται στα πλαίσια των επιμέρους τομέων της οικονομικής, κοινωνικής, πολιτικής και πολιτιστικής ζωής της πόλης και η εκπροσώπηση του συνόλου των διαφορετικών κατηγοριών και ομάδων συμφερόντων που συνυπάρχουν άλλοτε ειρηνικά και άλλοτε ανταγωνιστικά στο ίδιο γεωγραφικό πλαίσιο.

- ② Τη συλλογή πληροφορίας και την οργανωμένη παρουσίαση των βασικών χαρακτηριστικών στοιχείων τα οποία μπορούν επαρκώς να περιγράψουν την ταυτότητα, τις αρμοδιότητες και τις πρόσφατες δράσεις των επιλεγμένων να συμμετάσχουν στα φόρουμ φορέων. Η διαθέσιμη πληροφορία του αρχείου αυτού των «profiles» των φορέων θα συμπληρώσει αφενός την τεκμηρίωση της επιλογής των συγκεκριμένων φορέων για τη συμμετοχή τους στον προγραμματισμένο δημόσιο διάλογο και θα συμβάλει αφετέρου στη διαμόρφωση της δομής και του περιεχομένου της συζήτησης στα επιμέρους φόρουμ.

Αναφορικά με τον πρώτο στόχο, θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην παρούσα φάση της έρευνας η καταγραφή φορέων αποτελεί μια μικρή διεύρυνση του καταλόγου φορέων/ αποδεκτών του Σχεδίου Δράσης για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης (βλέπε Κατάλογος φορέων/αποδεκτών Σχεδίου Δράσης στο Παράρτημα 1). Οι βασικές πηγές πληροφορίας για την προσθήκη φορέων στον κατάλογο και τη συλλογή στοιχείων ταυτότητας και επικοινωνίας των καταγεγραμμένων φορέων είναι οι διαθέσιμοι κατάλογοι φορέων συνεργατών του Οργανισμού Θεσσαλονίκης, ο τηλεφωνικός κατάλογος του ΟΤΕ και ορισμένοι διαθέσιμοι τομεακοί κατάλογοι φορέων όπως ο κατάλογος «Φορείς που έχουν σχέση με το Περιβάλλον» (Αθήνα 1998, Ομάδα Περιβάλλοντος ΙΑΑΚ/ΕΚΚΕ), κλπ.

Αναφορικά με το δεύτερο στόχο της οργανωμένης διαμόρφωσης και παρουσίασης των «profiles» των φορέων που θα συμμετάσχουν στα επιμέρους φόρουμ, έχει κατασκευαστεί μια τυποποιημένη φόρμα με στόχο να συμπληρωθεί μία φορά για κάθε συμμετέχοντα φορέα. Η συμπλήρωση της φόρμας αυτής θα γίνει σε συνεργασία με τις ομάδες εργασίας των επιμέρους φόρουμ. Όπως φαίνεται και στο υπόδειγμα της φόρμας που επισυνάπτεται, τα στοιχεία που θα συγκεντρωθούν για κάθε φορέα αφορούν στην ταυτότητα, νομική μορφή και χαρακτηριστικά λειτουργίας

του φορέα, στις θεσμοθετημένες αρμοδιότητες και τομείς δραστηριοποίησής του, καθώς επίσης και στις συγκεκριμένες κύριες δράσεις και συνεργασίες που ανέπτυξε την τελευταία τριετία λειτουργίας του.

Τα επόμενα προγραμματισμένα βήματα στα πλαίσια της υποστηρικτικής αυτής δράσης του προγράμματος είναι τα ακόλουθα:

- Συμπλήρωση των στοιχείων ταυτότητας και επικοινωνίας στην υπάρχουσα καταγραφή φορέων και οργάνωση της βάσης δεδομένων.
- Συμπλήρωση της τυποποιημένης φόρμας για όλους τους φορείς που θα συμμετέχουν στα επιμέρους φόρουμ σε συνεργασία με τις αντίστοιχες ομάδες εργασίας.
- Οργάνωση και παρουσίαση του αρχείου των «profiles» των φορέων που συμμετέχουν στον δομημένο κοινωνικό διάλογο.

Φόρμα Φορέων

3.3 Δημιουργία WEB Site

Ομάδα εργασίας: Γ. Καυκαλάς, Β. Φούρκας

Η δημιουργία και λειτουργία ενός Web site εντάχθηκε στο ερευνητικό πρόγραμμα ως κρίσιμη δράση στήριξης και προβολής της διαδικασίας υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης για το Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης Θεσσαλονίκης. Αναμένεται να αποτελέσει τον διαδικτυακό τόπο όπου ενδιαφερόμενοι/εμπλεκόμενοι φορείς θα μπορούν να πληροφορηθούν για το πλαίσιο, την πορεία ανάπτυξης και τις δραστηριότητες του Σχεδίου Δράσης αλλά και να επικοινωνήσουν με τους υπεύθυνους, να προβάλλουν και να θέσουν σε συζήτηση τις απόψεις τους. Ταυτόχρονα η αρχική ιδέα έλαβε υπόψη της την διεθνή εμπειρία, το πώς δηλαδή Ευρωπαϊκές πόλεις χρησιμοποιούν το Web ως μέσο προώθησης και διαμόρφωσης σχεδίων τοπικής ανάπτυξης.

Το αρχικό στάδιο προκαταρκτικής επεξεργασίας της αρχιτεκτονικής δομής του Web site έθεσε δύο βασικά επίπεδα σχεδιασμού και επομένως λειτουργικότητας και δυνατοτήτων: α) περιγραφικό και β) αμφίδρομο. Το 'περιγραφικό' επίπεδο του site αφορά την παροχή πληροφορίας και υλικού, δηλαδή την ενημέρωση των χρηστών. Το 'αμφίδρομο' επίπεδο αφορά την παροχή υπηρεσιών που επιτρέπουν στους χρήστες να επικοινωνήσουν με τους υπεύθυνους φορείς και να συμμετάσχουν στην ανάπτυξη περιεχομένων του site. Η αρχιτεκτονική του site, η σύνδεση δηλαδή των δύο επιπέδων αλλά και όλων των ιστοσελίδων, θα πρέπει να μην είναι γραμμική αλλά ευέλικτα λειτουργική με την κατάλληλη χρήση εσωτερικών δεσμών.

Το επόμενο στάδιο επεξεργασίας καθόρισε τις βασικές κατηγορίες/ τομείς του site, για τα δύο παραπάνω επίπεδα. Έτσι για το 'περιγραφικό' επίπεδο επιλέχθηκαν οι εξής 5 βασικές κατηγορίες/τομείς: 1) *Εισαγωγικό Σημείωμα* (σύντομη παρουσίαση του Σχεδίου Δράσης, ερωτήσεις-απαντήσεις σε βασικά ερωτήματα). 2) *Μελέτη και Ενημέρωση* (το γενικό πλαίσιο, σενάρια και προοπτικές ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης, 'βιβλιοθήκη'). 3) *Οργάνωση και Λειτουργία* (στόχοι, οργανωτικό και λειτουργικό πλαίσιο, τομείς δράσης). 4) *Προγραμματισμός και Δραστηριότητες* (δομημένος κοινωνικός διάλογος, χρονοδιάγραμμα, τρέχουσες δραστηριότητες). 5) *Επικοινωνία και Συμμετοχή* (σημασία και παρότρυνση για συμμετοχή, μορφές και στοιχεία επικοινωνίας, υπεύθυνα πρόσωπα).

Οι βασικοί τομείς του 'αμφίδρομου' τομέα του site περιλαμβάνουν 4 βασικές κατηγορίες/τομείς: 1) *Νέα και Ανακοινώσεις* (άμεση ενημέρωση για το πρόγραμμα και

την πορεία υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης, όπως για τις συναντήσεις της Επιστημονικής Ομάδας, για τις συναντήσεις των φόρουμ κλπ, δυνατότητα στον χρήστη να δημοσιεύσει ανακοίνωση για κάποια δραστηριότητα που έχει σχέση με το Σχέδιο). 2) *Εγγραφές* (δυνατότητα στο χρήστη να εγγραφεί στην *λίστα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου* - email list -, όπως επίσης και στα 'φόρουμ συζητήσεων' του site). 3) *Φόρουμ Συζητήσεων* (εικονικός χώρος συζήτησης με βάση τα 4 φόρουμ που έχουν προγραμματιστεί στα πλαίσια υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης αλλά και για επιμέρους ζητήματα που κάποιος εγγεγραμμένος χρήστης θα ήθελε να θέσει – θα πρέπει να σημειωθεί πως τα 'εικονικά φόρουμ' δεν υποκαθιστούν αλλά λειτουργούν ανεξάρτητα από την φυσική και επίσημη διαδικασία συζήτησης στα φόρουμ του Σχεδίου Δράσης). 4) *Δεσμοί* (παροχή διαδικτυακών δεσμών – hyperlinks – σε sites που κρίνεται ότι άπτονται των ενδιαφερόντων του Σχεδίου Δράσης, σχετίζονται με την πορεία υλοποίησής του ή εκπροσωπούν ενδιαφερόμενους/εμπλεκόμενους φορείς στους οποίους παρέχεται η δυνατότητα αυτόματης καταχώρισης).

Στα πλαίσια των παραπάνω 9 τομέων ειδικές ιστοσελίδες παρέχουν πληροφορίες/ υπηρεσίες σχετικά με: α) 'βιβλιοθήκη', δηλαδή πρόσβαση σε αρχείο μελετών και βιβλιογραφικού υλικού που υπάρχουν σε ηλεκτρονική μορφή (.pdf, .doc), β) χρήση 'μηχανής αναζήτησης' στις σελίδες του site, γ) επεξηγηματικές πληροφορίες για το site και βοήθεια για την 'πλοήγηση' και την χρήση, δ) *φόρμες επικοινωνίας* με τους υπεύθυνους του site για σχόλια, κριτική και ερωτήσεις, ε) *παρουσίαση της Επιστημονικής Ομάδας* και παροχή δυνατότητας επικοινωνίας μέσω email με όλα τα μέλη της, ε) *αυτόματη ενημέρωση* για την αμέσως επόμενη δραστηριότητα/ συνάντηση στα πλαίσια υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης.

Στο τρίτο στάδιο σχεδιασμού, και βασιζόμενοι στην μελέτη της διεθνούς εμπειρίας, επιλέχθηκε η πρόσθεση άλλων δύο, κάθετων και εναλλακτικών, επιπέδων σχεδιασμού για καθαρά λειτουργικούς σκοπούς: η παροχή 'ειδικής πληροφόρησης', επομένως και τρόπου πλοήγησης στο site, με βάση την κατηγοριοποίηση των δυνάμενων χρηστών και των βασικών ζητημάτων/ φόρουμ. Έτσι το site θα παρέχει *ειδική πληροφόρηση* για: α) Κατηγορίες χρηστών: δημόσιοι φορείς, ιδιωτικοί φορείς, κοινωνικές ομάδες – κάτοικοι, β) Κατηγορίες ζητημάτων/ φόρουμ: Περιβάλλον, Υποδομές και Ποιότητα Ζωής, Παραγωγικό Σύστημα και Ανταγωνιστικότητα, Κοινωνική Δικαιοσύνη και Συνοχή. Η πλήρης ανάπτυξη αυτού του κάθετου σχεδιασμού αποτελεί την πιο δύσκολη και χρονοβόρα φάση. Θεωρείται όμως ότι αποτελεί και την πιο ουσιαστικά λειτουργική και 'έξυπνη' ανάπτυξη του site.

Η *τεχνολογία* που χρησιμοποιείται στην ανάπτυξη του site βασίζεται σε ένα συνδυασμό HTML (χρήση top-frame, tables), Java και DHTML scripts, καθώς και

ειδικών software για την λειτουργία των εικονικών φόρουμ, της εγγραφής στην λίστα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, και την λειτουργία φορμών για την αυτόματη επιστολή σχολίων, καταχώρηση δεσμών, email. Έκτος ελαχίστων 'οπτικών εφέ' η τεχνολογία που χρησιμοποιείται είναι συμβατή με όλα τα browsers, προσβάσιμη σε περιβάλλον Windows 95+, ενώ ο σχεδιασμός γίνεται με ανάλυση εικόνας στα 600x800, ώστε το site να καλύπτει τις ελάχιστες καθορισμένες διεθνώς απαιτήσεις πρόσβασης. Σε πρώτη φάση η γλώσσα που χρησιμοποιείται είναι μόνο η Ελληνική.

Το *σημερινό στάδιο ανάπτυξης του site* βρίσκεται στην τελική φάση επεξεργασίας και εφαρμογής του 'περιγραφικού' επιπέδου και των 5 βασικών τομέων του, ενώ έχει τελειώσει η ανάπτυξη του βασικού περιβάλλοντος διεπαφής (screen layout). Τα περιεχόμενα των ιστοσελίδων που εμπεριέχονται στους 5 βασικούς τομείς του 'περιγραφικού' επιπέδου βασίζονται κυρίως στο κείμενο του Σχεδίου Δράσης και στο υπόλοιπο έντυπο υλικό που έχει παραχθεί μέχρι σήμερα. Όμως η προβολή του στο site απαιτεί ειδική επεξεργασία. Θα πρέπει να αντιστοιχεί στην αρχιτεκτονική δομή του, και στην επιμέρους κατηγοριοποίηση των περιεχομένων του.

Από αυτή την άποψη θα πρέπει να επισημανθούν οι *βασικές δυσκολίες* που συναντά η μέχρι τώρα ανάπτυξη του site. Έτσι έκτος της αναπροσαρμογής του έτοιμου υλικού, αξιοσημείωτη είναι η επίπονη και χρονοβόρα διαδικασία δοκιμής και προσαρμογής στα Ελληνικά ειδικών scripts (Java, DHTML) και software αμφίδρομων υπηρεσιών. Επίσης, ειδικές και συνεχείς δοκιμές απαιτεί η ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής του βασικού περιβάλλοντος διεπαφής. Εκτός όμως του τεχνικού μέρους η μεγαλύτερη δυσκολία-πρόκληση που θα έχει να αντιμετωπίσει το site αφορά την εστίαση του στην τοπική κοινωνία. Η διεθνής εμπειρία μας λέει πως ανάλογα projects με καθαρά τοπικό χαρακτήρα απεύθυνσης συνάντησαν ιδιαίτερα προβλήματα μιας και οι περισσότεροι άνθρωποι που τα επισκέπτονται είναι από άλλες περιοχές και χώρες. Από μακροπρόθεσμη άποψη, η αντιμετώπιση αυτής της πρόκλησης μπορεί να καλυφθεί από την σωστή ανάπτυξη των δύο κάθετων τρόπων ενημέρωσης και πλοήγησης (τομείς του site ανάλογα με τις κατηγορίες χρηστών και ζητημάτων), και την συχνή έως καθημερινή ενημέρωση του site. Απαιτεί όμως και μια ειδική στρατηγική προώθησης του μέσω της αναφοράς, με παρότρυνση για χρήση του, σε όλες τις πρακτικές εφαρμογές της επικοινωνιακής πολιτικής στα πλαίσια της υλοποίησης του Σχεδίου Δράσης.

Τα *επόμενα στάδια ανάπτυξης* αφορούν κατά σειρά: α) την αισθητική βελτίωση του site, β) την πλήρη κάλυψη των 'περιγραφικών' περιεχομένων με κατάλληλα κείμενα, γ) την ανάπτυξη της λίστας ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, δ) την ανάπτυξη των 'εικονικών φόρουμ', ε) την ανάπτυξη των φορμών αυτόματης

επικοινωνίας, ε) την ανάπτυξη των δύο κάθετων εναλλακτικών τρόπων πλοήγησης ανάλογα με τις κατηγορίες χρηστών και ζητημάτων/ φόρουμ. Ενδιάμεσα το site θα λειτουργήσει αμέσως μετά την κάλυψη του 'περιγραφικού επιπέδου', ενώ το 'αμφίδρομο' επίπεδο θα λειτουργήσει μέσω του τομέα 'Νέα και Ανακοινώσεις', την δυνατότητα επικοινωνίας με τα μέλη της Επιστημονικής Ομάδας και τη εγγραφή στην λίστα του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με αποστολή email. Ταυτόχρονα θα παρέχεται πρόσβαση στο έντυπο υλικό που παράγεται (π.χ. Σχέδιο Δράσης, ενδιάμεσες εκθέσεις, πρακτικά, χρονοδιαγράμματα κλπ). Κάτι που θα πρέπει επίσης γρήγορα να διεκπεραιωθεί αφορά την φιλοξενία (server) και την τελική διεύθυνση του site (URL). Σε πρώτη φάση το site θα φιλοξενηθεί στο Web server της Ερευνητικής Μονάδας Χωρικής Ανάπτυξης (EMXA) με πιθανή διεύθυνση <http://estia.arch.auth.gr/strategicweb>. Με δεδομένη όμως την απαίτηση αναβάθμισης του συγκεκριμένου server, την ανανέωση του site της EMXA αλλά και την ανάγκη χρήσης ενός URL που να είναι 'εύκολα' ενθυμούμενο και να παραπέμπει άμεσα στο Στρατηγικό Σχέδιο, απαιτείται η κατάλληλη διευθέτηση του ζητήματος (π.χ. η διεκδίκηση δωρεάν παροχής διεύθυνσης από την κρατική βάση URLs με τη ενδεικτική μορφή <http://www.thessalonikiplan.gr> και το στήσιμο ανεξάρτητου και αναβαθμισμένου server στη 'έδρα' του Σχεδίου, στο κτίριο του ΟΘ).

**Βασικό σχέδιο-παρουσίαση της αρχιτεκτονικής του Web site
για την προβολή και επεξεργασία του Στρατηγικού Σχεδίου
για την Βιώσιμη Ανάπτυξη της Θεσσαλονίκης**

3.4 Άλλες Υποστηρικτικές Δράσεις

Εκτός από τις δράσεις των οποίων το περιεχόμενο και η υλοποίηση περιγράφεται στις προηγούμενες σελίδες, έχει προγραμματιστεί η υλοποίηση τεσσάρων ακόμη υποστηρικτικών δράσεων. Οι δράσεις αυτές αναφέρονται σε:

- *Συγκρότηση προγράμματος μελετών*
- *Συσχέτιση με Επιχειρησιακά Προγράμματα του Κ.Π.Σ.*
- *Θεσμικό Πλαίσιο Μητροπολιτικής Διακυβέρνησης*
- *Διαδικασία Αξιολόγησης*

Η «Διαδικασία Αξιολόγησης» αφορά σε μια εσωτερική διαδικασία που ξεκίνησε με την έναρξη του ερευνητικού προγράμματος, εξελίσσεται και θα ολοκληρωθεί παράλληλα με αυτό.

Το περιεχόμενο των άλλων τριών δράσεων οριστικοποιείται στην παρούσα φάση της έρευνας και προγραμματίζεται η πορεία υλοποίησής τους. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι Ειδικοί Συνεργάτες θα μελετήσουν και θα επεξεργαστούν τα επιμέρους ζητήματα που αφορούν στις δράσεις «Συσχέτιση με Επιχειρησιακά Προγράμματα του Κ.Π.Σ.» και «Θεσμικό Πλαίσιο Μητροπολιτικής Διακυβέρνησης».

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι οργανώθηκε συστηματική επαφή με την ομάδα των επικοινωνιολόγων και τέθηκε στη διάθεσή τους ειδικά επεξεργασμένο υλικό για τις ανάγκες δημοσιοποίησης του Στρατηγικού Σχεδίου (βλέπε Παράρτημα 2).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Κατάλογος Φορέων / Αποδεκτών του Σχεδίου Δράσης

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Κείμενα Προς Δημοσιοποίηση

ΚΕΙΜΕΝΟ 1:

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΥΡΩΠΗΣ Νέες μορφές διακυβέρνησης και στρατηγικός σχεδιασμός της βιώσιμης ανάπτυξης

(Ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος της Θεσσαλονίκης πήρε πρόσφατα την πρωτοβουλία και ανέθεσε σε ομάδα επιστημόνων από τα δυο πανεπιστήμια της πόλης, την επεξεργασία ενός Σχεδίου Δράσης για τη διαμόρφωση ενός Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης. Το Στρατηγικό Σχέδιο θα αποτελέσει ενδεικτικό πλαίσιο σύνθεσης και συνέργιας των προσπαθειών που καταβάλλονται στα διαφορετικά επίπεδα και τομείς της διοίκησης και αυτοδιοίκησης στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή Θεσσαλονίκης. Ειδικότερα, το Στρατηγικό Σχέδιο προβλέπεται να αποτελέσει ένα μηχανισμό προσανατολισμού και επίλυσης βασικών ζητημάτων που συνδέονται με την ανάπτυξη της πόλης και αναδεικνύονται ως κεντρικές επιδιώξεις γύρω από τις οποίες διαμορφώνεται η δυναμική της μητροπολιτικής ανάπτυξης και του ιδιαίτερου διεθνούς χαρακτήρα της Θεσσαλονίκης. Το παρόν άρθρο στηρίζεται στο κείμενο του Σχεδίου Δράσης που έχει διανεμηθεί σε πολλούς φορείς της πόλης και υπογράφεται από τον Γρηγόρη Καυκαλά, Καθηγητή στον Τομέα Πολεοδομίας-Χωροταξίας του Τμήματος Αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ και μέλος μαζί με τον Νίκο Παπαμίχο, Αναπληρωτή Καθηγητή στον ίδιο τομέα και Λόη Λαμπριανίδη, Καθηγητή στο Οικονομικό Τμήμα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, της τριμελούς συντονιστικής ομάδας επιστημόνων που συνέταξε το Σχέδιο Δράσης σε συνεργασία με επιτελικά στελέχη του Οργανισμού Θεσσαλονίκης.)

Το ευρωπαϊκό πλαίσιο και οι νέες προκλήσεις για τις πόλεις

Στη σημερινή Ευρώπη που επιδιώκει την πολιτική και οικονομική ενοποίηση της μέσα σε συνθήκες γεωπολιτικής αβεβαιότητας και εντεινόμενης παγκοσμιοποίησης η σημασία των μεγάλων πόλεων, οι σχέσεις με την ενδοχώρα τους αλλά και μεταξύ τους, αποκτούν καθοριστική σημασία για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και τη βελτίωση της ζωής των πολιτών. Ωστόσο, οι στρατηγικές ανάπτυξης των διαφόρων πόλεων χαρακτηρίζονται ακόμα από δομές και αντιλήψεις οι οποίες δεν έχουν ενσωματώσει πλήρως τη νέα πραγματικότητα καθώς η παραδοσιακή κατανομή των υπηρεσιών, των εμπορικών και παραγωγικών δραστηριοτήτων που χαρακτηρίζει τις πόλεις μεταβάλλεται δραστικά. Κάθε πόλη θα πρέπει να αναζητήσει μια νέα ισορροπία που να αντανακλά τη νέα κατάσταση σε σχέση με την ιστορική και γεωγραφική της ιδιαιτερότητα στο πλαίσιο της νέας αναδυόμενης ευρωπαϊκής γεωγραφίας. Η αναζήτηση αυτή αναδεικνύει την ανάγκη να δοθεί προτεραιότητα σε νέες μορφές διακυβέρνησης του αστικού συστήματος οι οποίες προϋποθέτουν οργανωτικές πρωτοβουλίες και καινοτομίες που πρόκειται να προσδιορίσουν τις μελλοντικές προοπτικές ανάπτυξης των ευρωπαϊκών πόλεων.

Οι νέες μορφές αστικής διακυβέρνησης καλούνται να υπερβούν τις παραδοσιακές μορφές πολιτικής και διοικητικής διαχείρισης συνθέτοντας τις παλιές και τις νέες μορφές της κοινωνικής και οικονομικής λειτουργίας των πόλεων. Η μετάβαση αυτή είναι ιδιαίτερα δύσκολη και οι πόλεις που θα κινηθούν ταχύτερα στη συλλογική προσπάθεια επίλυσης των προβλημάτων και των συγκρούσεων και την προώθηση

της συνεργασίας αναμένεται να αντλήσουν πολλαπλά οφέλη. Στην προσπάθεια τους αυτή οι πόλεις θα πρέπει να στηριχθούν κυρίως σε δικές τους εσωτερικές δυνάμεις και να μην καταφύγουν σε έτοιμα πρότυπα τα οποία θα πρέπει να συμβουλευθούν μόνο ως πηγή ιδεών και όχι ως απaráβατους κανόνες καλής διακυβέρνησης. Η πολυμορφία των σχέσεων απαιτεί και ευελιξία των οργανωτικών μηχανισμών. Για παράδειγμα η αναφορά στη 'βιώσιμη ανάπτυξη' θα πρέπει να αποκτήσει συγκεκριμένο περιεχόμενο έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις δυνατότητες, τις ευκαιρίες και τις προκλήσεις κάθε συγκεκριμένης πόλης και να μην αποτελεί άκαμπτη ιδεολογική αναφορά που πολλαπλασιάζει αντί να συνθέτει τις συγκρούσεις γύρω από τις κοινωνικές, τις οικονομικές και τις περιβαλλοντικές συνιστώσες της ανάπτυξης.

Η κρίσιμη παράμετρος για την αξιολόγηση των νέων μορφών διακυβέρνησης είναι ακριβώς ο βαθμός ανταπόκρισης τους στην ιδιαιτερότητα κάθε πόλης έτσι ώστε να καθοδηγούν τις παρεμβάσεις με τρόπο που αναδεικνύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της πόλης, βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων, εμποδίζουν τους κοινωνικούς αποκλεισμούς και μετριάζουν τις πολώσεις. Η αύξηση των πιέσεων και η ένταση των προβλημάτων στις περισσότερες ευρωπαϊκές πόλεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για νέες ευρηματικές και αποτελεσματικές μορφές διακυβέρνησης. Οι νέες αυτές μορφές αποτελούν καθαυτές μέρος του μηχανισμού επίλυσης των προβλημάτων. Ο τρόπος που θα ενεργοποιηθούν οι διάφοροι κοινωνικοί φορείς και παράγοντες, ο επανασχεδιασμός των διοικητικών αρμοδιοτήτων, η ανασύνταξη των γεωγραφικών ορίων και η ανακατανομή των πολιτικών και οικονομικών μέσων παρέμβασης αποτελούν εξίσου σημαντικές πτυχές των νέων μορφών διακυβέρνησης της πόλης.

Η διακυβέρνηση της πόλης θα πρέπει να συμβάλει στην πύκνωση των σχέσεων συνεργασίας, στο συνδυασμό των διαθέσιμων ικανοτήτων, στην κατανόηση των διαφορετικών επιδιώξεων, στην κατασκευή συναινέσεων χωρίς αποκλεισμούς και στην παράκαμψη των αρνητικών επιπτώσεων και των εμποδίων που προκύπτουν από την ανεξάρτητη επιδίωξη επί μέρους τομεακών συμφερόντων. Η ενίσχυση διάφορων μορφών συνεργασίας έξω και πέρα, όχι όμως σε αντιπαράθεση, από τις τυπικές δομές και σχέσεις μπορεί να αυξήσει θεαματικά το διαθέσιμο πολιτικό και κοινωνικό κεφάλαιο μιας πόλης έτσι ώστε να βελτιώσει της σχετική θέση της στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της ενωμένης Ευρώπης. Προσανατολίζοντας τον ανταγωνισμό στους τομείς αιχμής και καθιστώντας διαθέσιμους σε όλους τους πολίτες και τις επιχειρήσεις συλλογικούς πόρους σε τομείς βασικής τεχνογνωσίας και πληροφόρησης, οι νέες μορφές διακυβέρνησης ανεβάζουν το μέσο επίπεδο

ανταγωνιστικότητας της πόλης ενισχύοντας ταυτόχρονα την πολιτική διαφάνεια και τη δημοκρατική συμμετοχή όλων των κοινωνικών εταίρων.

Η ελληνική συγκυρία και οι προοπτικές της Θεσσαλονίκης

Οι ελληνικές πόλεις επηρεάζονται από τις γενικές τάσεις αναδιάρθρωσης του ευρωπαϊκού χώρου οι οποίες με τη σειρά τους αντανakλούν ουσιαστικές αλλαγές στη δομή και λειτουργία της παγκόσμιας και ευρωπαϊκής οικονομίας. Ειδικότερα, η Θεσσαλονίκη, το δεύτερο μεγαλύτερο αστικό κέντρο της χώρας με την πλούσια ιστορία και τη δυναμική σημερινή παρουσία της κατέχει αναμφισβήτητα έναν ουσιαστικό, τόσο συμβολικό όσο και λειτουργικό ρόλο στη Βόρεια Ελλάδα, τα Βαλκάνια και την Ευρώπη. Η νέα και σε συνεχή εξέλιξη πολιτική και οικονομική γεωγραφία της Ευρώπης προσδίδει πρόσθετη σημασία στην πόλη, τις επιχειρήσεις και τους κατοίκους της, καθώς οι πρωτοβουλίες και ο δυναμισμός τους παίζουν καθοριστικό ρόλο στον επαναπροσδιορισμό της ενδοχώρας της.

Από την άλλη μεριά, ιδιαίτερη σημασία αποκτά το γεγονός της γεωγραφικής απομόνωσης της Ελλάδας από τον κύριο γεωγραφικό κορμό της ΕΕ και της γεωπολιτικής αστάθειας που επικρατεί στις γειτονικές Βαλκανικές χώρες σε αντίστιξη με τις προοπτικές σταδιακής διεύρυνσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία την έμφαση σε πολιτικές που υποστηρίζουν τη σταδιακή ένταξη επιλεγμένων αστικών κέντρων ή δικτύων σε ευρύτερα διευρωπαϊκά δίκτυα (μεταφορών, ενέργειας, επικοινωνιών, τεχνολογικής καινοτομίας, κλπ.). Από αυτή την άποψη η περιοχή της Θεσσαλονίκης μπορεί να αποτελέσει ένα κομβικό σημείο για την οργάνωση των ανταλλαγών και της συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή της ΝΑ Ευρώπης. Η νέα διεθνοποιημένη λειτουργία της Θεσσαλονίκης θα πρέπει να γίνει κατανοητή ως μέρος μιας ευρύτερης στρατηγικής για τη χωρική ολοκλήρωση της ΝΑ Ευρώπης και τη συμπληρωματικότητα των αστικών κέντρων της περιοχής.

Η Θεσσαλονίκη καλείται να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις και να αξιοποιήσει τις νέες ευκαιρίες. Ο νέος ρόλος της πόλης δεν μπορεί να προκύψει αυτομάτως, αλλά απαιτεί συστηματική δράση σύμφωνα με συγκεκριμένους και εφικτούς στόχους που θα ενεργοποιήσουν τις ενδογενείς δυνάμεις της πόλης και θα εξασφαλίσουν διευρυμένη αποδοχή και συναίνεση των εμπλεκόμενων φορέων και των πολιτών. Στην κατεύθυνση αυτή συγκλίνουν και οι αλλαγές στη διοικητική αναδιάρθρωση της χώρας και, ειδικότερα, η προοπτική της συγκρότησης μητροπολιτικής διοίκησης. Η πόλη έχει μπροστά της σταθμούς όπως η Σύνοδος Κορυφής το 2003, η διεκδίκηση

της EXPO μετά το 2007 αλλά και γεγονότα σε εξέλιξη όπως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η διαδικασία Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων.

Το ζητούμενο για την ουσιαστική αξιοποίηση αυτών των νέων συνθηκών είναι η διαμόρφωση και η υλοποίηση ενός *Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης* που θα εντάξει σε ένα συνολικό και συνεκτικό πλαίσιο αλλά (ή καθώς) θα συντονίσει τις προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το *Στρατηγικό Σχέδιο* προϋποθέτει την ενεργοποίηση ενός επιτελικού πολιτικού οργάνου, ενός πλαισίου δομημένου κοινωνικού διαλόγου, καθώς και τους απαραίτητους μηχανισμούς διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης για το συντονισμό των διαφόρων δράσεων, έργων και ενεργειών που εκδηλώνονται στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης από μια πληθώρα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων υλοποίησης.

Τονίζεται, ειδικότερα, η ανάγκη *ανανέωσης των τρόπων διακυβέρνησης* και διαχείρισης του αστικού συστήματος, προκειμένου να δημιουργηθούν μέσα από τη συμμετοχή, τη διαπραγμάτευση και τη δημιουργία συναινέσεων οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την προώθηση των στόχων της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Στην κατεύθυνση αυτή συνηγορούν οι σχετικές απόψεις που διαμορφώνονται στην ΕΕ και η αξιοποίηση και επέκταση της εμπειρίας των μεγάλων ευρωπαϊκών μητροπόλεων σε πόλεις όπως η Βαρκελώνη, η Λυών, η Γλασκόβη, η Λισσαβόνα, κ.ά. Τα αναμενόμενα οφέλη είναι η βελτίωση της δημοκρατικής λειτουργίας, της ανταγωνιστικότητας και της ποιότητας ζωής. Ειδικότερα για τη Θεσσαλονίκη προέχει η αξιοποίηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών και δυνατοτήτων της πόλης, με σκοπό τη διεύρυνση του ρόλου της στο εθνικό και διεθνές αστικό σύστημα.

Τα νέα πολιτικά και οικονομικά δεδομένα στον ευρωπαϊκό χώρο αλλά και διεθνώς, δημιούργησαν νέες αναπτυξιακές δυνατότητες, καθώς συνειδητοποιείται ότι η Θεσσαλονίκη τείνει να υπερβεί την περιφερειακή της λειτουργία και να ενταχθεί σε ευρύτερα δίκτυα πολιτικών, οικονομικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Στο πλαίσιο αυτό διατυπώθηκαν διαφορετικά σενάρια, πυρήνας των οποίων είναι ο *διευρυμένος διεθνής ρόλος* της Θεσσαλονίκης σε αντίστιξη με προηγούμενα σενάρια που εκ των πραγμάτων περιορίζονταν στις περιφερειακές και εθνικές διαστάσεις. Τα σενάρια διαφοροποιούνται κυρίως ως προς το ρόλο που θα έπρεπε να έχει η Θεσσαλονίκη στο διεθνές περιβάλλον ώστε να αξιοποιηθούν αποτελεσματικότερα τα συγκριτικά πλεονεκτήματά της, να επιλυθούν τα προβλήματα και να αποφευχθούν ενδεχόμενες απειλές. Σχηματικά οι εκδοχές που έχουν διατυπωθεί είναι: (α) *Διεθνές κέντρο και πύλη της Ευρώπης* που αξιοποιεί τη γεωγραφική θέση της πόλης ώστε να αναδειχθεί σε κέντρο πολιτικού σχεδιασμού και οικονομικής επιρροής (π.χ. βάση της

ανασυγκρότησης της περιοχής, Ευρωπαϊκοί οργανισμοί, Παρευξείνια Τράπεζα, κ.λπ.), (β) *Πόλος συνοχής και ανάπτυξης του Βορειοελλαδικού χώρου*, ώστε με τη διάχυση της αναπτυξιακής δυναμικής στην ευρύτερη περιφέρεια, να επιτευχθεί η σύγκλιση με τα περισσότερα αναπτυγμένα διαμερίσματα της χώρας (π.χ. ισόρροπη ανάπτυξη και άξονας Εγνατίας), (γ) *Κέντρο εξειδικευμένων τριτογενών υπηρεσιών* με ενισχυμένη θέση στο πλαίσιο του ανταγωνισμού των πόλεων ώστε να αναδειχθεί σε κόμβο του ευρωπαϊκού δικτύου αστικών κέντρων (π.χ. κέντρο τριτογενών δραστηριοτήτων, πόλος έρευνας και καινοτομίας, πολιτιστικό κέντρο κ.ά.), (δ) *Μητροπολιτικό κέντρο με πολύ-πολιτισμικό χαρακτήρα*, που συνδυάζεται με έντονη πληθυσμιακή αύξηση ως συνέπεια μιας αυτοδύναμης αναπτυξιακής δυναμικής και των εξελίξεων στη Βαλκανική –κυρίως– ενδοχώρα.

Τα σενάρια αυτά, παρά τις διαφορετικές στοχεύσεις τους, δεν οδηγούν απαραίτητως σε ανταγωνιστικές μεταξύ τους επιλογές. Περισσότερο ή λιγότερο επεξεργασμένα, απόρροια ερευνητικών εργασιών, μελετών, πολιτικών ενοράσεων ή και απλώς δημοσιογραφικών εκτιμήσεων, τα σενάρια αυτά στηρίζονται στα νέα στοιχεία που προέκυψαν από τις εξελίξεις της τελευταίας δεκαετίας και δίνουν έμφαση στον αναπτυξιακό δυναμισμό και τη διεθνή διάσταση της πόλης. Σε κάθε περίπτωση, επιβεβαιώνουν τις πολλαπλές δυνατότητες και προοπτικές της πόλης και την ύπαρξη συγκριτικών πλεονεκτημάτων σε περισσότερους τομείς. Όμως, η αδυναμία ακόμη και εκείνων των σεναρίων που είναι αποτέλεσμα συστηματικής μελέτης, είναι ότι στηρίζονται σε υποθέσεις και εκτιμήσεις μάλλον και όχι σε αντικειμενική αξιολόγηση των δεδομένων, αποτίμηση των όσων έχουν γίνει, συστηματική παρακολούθηση των εξελίξεων, και διαρκή προσαρμογή των στόχων στο μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Το *Στρατηγικό Σχέδιο Βιώσιμης Ανάπτυξης* θα πρέπει να συμπεριλάβει την ουσιαστική αξιολόγηση αυτών των σεναρίων με αποτίμηση της πιθανότητας πραγματοποίησής τους καθώς και των θετικών και αρνητικών συνεπειών τους για τη Θεσσαλονίκη.

Η προγραμματική διάσταση και η συμβολή του στρατηγικού σχεδίου

Η επιτυχία του *Στρατηγικού Σχεδίου* συναρτάται με το βαθμό και την έκταση της συνέργιάς του με τον προγραμματισμό και τις υπάρχουσες πηγές χρηματοδότησης. Το *Στρατηγικό Σχέδιο* προϋποθέτει τομεακή και χωρική συγκέντρωση πόρων σε αντιστοιχία με τις βασικές του προτεραιότητες. Αυτό συνεπάγεται τη συγκριτική επανεξέταση των επιλογών σε όλα τα επίπεδα του αναπτυξιακού, χωροταξικού και πολεοδομικού προγραμματισμού, προκειμένου να επιτευχθεί η εναρμόνιση και ο συντονισμός όλων των σχετικών δράσεων, έργων και ενεργειών.

Όπως αναφέρεται και στο πρόσφατο *Πλαίσιο Δράσης για την Αειφόρο Αστική Ανάπτυξη στην ΕΕ¹*, θα πρέπει να επιδιωχθεί η *ενσωμάτωση της αστικής ανάπτυξης στον προγραμματισμό των διαρθρωτικών πολιτικών*. Η παρατήρηση αυτή σημαίνει ότι τα συγκεκριμένα επιχειρησιακά προγράμματα τομεακού ή περιφερειακού χαρακτήρα, θα πρέπει να αποκτήσουν σαφή αστική διάσταση. Η ύπαρξη ενός *Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης* συμβάλλει ουσιαστικά στην προώθηση αυτής της επιδίωξης, η οποία βελτιώνει την αποτελεσματικότητα των προγραμματικών προσπαθειών παρέχοντας ουσιαστική προστιθέμενη. Ειδικότερα, όπως διατυπώνεται και στο σχετικό κεφάλαιο για τα *Αστικά Κέντρα* της έκθεσης του *Σχεδίου Ανάπτυξης 2000–2006*, οι παρεμβάσεις στα μεγάλα μητροπολιτικά συγκροτήματα Αθήνας και Θεσσαλονίκης μπορούν να σχεδιαστούν τόσο σε συνδυασμό με τα αντίστοιχα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) Αττικής και Κεντρικής Μακεδονίας, όσο και με συγκεκριμένα τομεακά προγράμματα (π.χ. για τον πολιτισμό, την ανταγωνιστικότητα, τις υποδομές μεταφορών, κ.λπ.). Με τον τρόπο αυτό, το σύνολο των σχετικών δράσεων, έργων και ενεργειών θα αποκτήσουν το χαρακτήρα ολοκληρωμένων προγραμμάτων αστικής ανάπτυξης στην κατεύθυνση της προώθησης της ανταγωνιστικότητας και βιωσιμότητας της πόλης, μέσω του συντονισμού και της συμπληρωματικότητας (ολοκλήρωσης) των επιμέρους τομεακών και περιφερειακών προγραμμάτων και πολιτικών. Στην ίδια λογική θα πρέπει να ενταχθούν και οι συμπληρωματικές πηγές χρηματοδότησης και, ιδιαίτερω, θα πρέπει να επιδιωχθεί η ενεργοποίηση και ο προσανατολισμός των επενδύσεων του ιδιωτικού τομέα ώστε να δημιουργηθούν θετικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

Το *Στρατηγικό Σχέδιο* αποτελεί ουσιαστικά διαδικασία *προσανατολισμού και συντονισμού της διακυβέρνησης* του αστικού συστήματος με ανοιχτό και δυναμικό χαρακτήρα, τόσο ως προς τη συμμετοχή των κοινωνικών φορέων όσο και ως προς τις προτεραιότητες και την εξειδίκευση των ενεργειών. Ωστόσο, τονίζεται ότι πρόκειται για μια συγκεκριμένη διαδικασία που προϋποθέτει πολιτικές δεσμεύσεις. Το *Στρατηγικό Σχέδιο* ανταποκρίνεται στη διαπιστωμένη ανάγκη ανανέωσης των τρόπων διακυβέρνησης και διαχείρισης του αστικού συστήματος, προκειμένου να ενσωματωθούν μέσω της συμμετοχής, της διαπραγμάτευσης και της δημιουργίας συναινέσεων οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την προώθηση των στόχων της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης. Το *Στρατηγικό Σχέδιο* έχει συγκεκριμένους στόχους και άξονες προτεραιότητας, δομή και περιεχόμενο.

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1998). *Αειφόρος αστική ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Πλαίσιο Δράσης*, Ανακοίνωση της Επιτροπής COM(1998)605 τελικό, 28.10.1998, Βρυξέλλες.

Οι στόχοι και οι άξονες προτεραιότητας του *Στρατηγικού Σχεδίου* αντιστοιχούν στις βασικές αρχές του τρίπτυχου της βιώσιμης ανάπτυξης: Οικονομική Ανάπτυξη – Κοινωνική Δικαιοσύνη – Προστασία Περιβάλλοντος– και στις επιδιώξεις για διεθνοποίηση και χωρική συνοχή, ανταγωνιστικότητα και καινοτομία, ισότητα ευκαιριών και κοινωνική συνοχή, οικολογική ισορροπία και ποιότητα ζωής. Οι αρχές αυτές θα πρέπει να ακολουθούνται προκειμένου να συμβάλουν στην προσπάθεια για τη διεύρυνση του διεθνούς ρόλου και της συμβολής της Θεσσαλονίκης στην ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας. Οι βασικοί άξονες προτεραιότητας του *Στρατηγικού Σχεδίου* συνοψίζονται στη συνέχεια

Διεθνής ρόλος και συμβολή στη συνοχή του εθνικού χώρου. Η διεθνοποίηση της πόλης είναι μια ιστορική δυνατότητα με πολλές εκδοχές και αποτελεί τη συνισταμένη των προσπαθειών που καταβάλλονται και των προτεραιοτήτων που επιδιώκονται από μια πλειάδα θεσμικών υποκειμένων (επιχειρήσεων, φορέων, κ.λπ.) τα οποία συνεισφέρουν διαφορετικά στο κόστος και αναμένουν διαφορετικά οφέλη από κάθε βήμα που πραγματοποιείται. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως η διεύρυνση του διεθνούς ρόλου της Θεσσαλονίκης συναρτάται με την ουσιαστική συμβολή της στη συμπληρωματική και ισόρροπη ανάπτυξη του εθνικού χώρου, διαχέοντας τα αναπτυξιακά οφέλη στο σύνολο των περιφερειών της Βόρειας Ελλάδας. Ο διεθνής μητροπολιτικός χαρακτήρας της Θεσσαλονίκης αποτελεί κατ' αυτόν τον τρόπο έναν κεντρικό άξονα προτεραιότητας για το *Στρατηγικό Σχέδιο*.

Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία. Καθοριστικό στοιχείο για το επίπεδο ανάπτυξης της πόλης είναι η ικανότητα προσαρμογής του αστικού συστήματος στις νέες τεχνολογικές δυνατότητες μέσω της εισαγωγής καινοτομιών σε όλα τα επίπεδα, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς του. Αυτό συνεπάγεται ότι η ικανότητα της πόλης να ανταποκριθεί στις νέες συνθήκες ανταγωνισμού θα πρέπει να στηριχθεί στη συνέργια των προσπαθειών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ούτως ώστε η επιχειρηματική δραστηριότητα να λειτουργεί σε ένα περιβάλλον που ευνοεί και υποστηρίζει ενεργά τη συνεργασία, τα επιχειρηματικά δίκτυα και τις πρωτοβουλίες καινοτομίας.

Κοινωνική συνοχή και ισότητα ευκαιριών. Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής έχει αναδειχθεί ως ένα κεντρικό και κρίσιμο ζήτημα για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πόλεων μέσα στις νέες συνθήκες της παγκόσμιας οικονομίας. Οι αντιθέσεις και ανισότητες που δημιουργούνται κατά την αναπτυξιακή διαδικασία θέτουν σε δοκιμασία την κοινωνική συνοχή. Επιδίωξη του *Στρατηγικού Σχεδίου* είναι η εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην παραγωγή και διανομή του αναπτυξιακού αποτελέσματος, τις νέες υποδομές, τις εξυπηρετήσεις και τις γνώσεις, ούτως ώστε να

καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η περιθωριοποίηση αδύναμων κοινωνικών ομάδων.

Οικολογική ισορροπία και ποιότητα ζωής. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η εξασφάλιση της οικολογικής ισορροπίας, συμπεριλαμβάνοντας τόσο τους φυσικούς πόρους όσο και την πολιτιστική κληρονομιά, αποτελεί πλέον κεντρική επιδίωξη της αναπτυξιακής διαδικασίας. Η επανάκτηση της σχέσης του φυσικού στοιχείου με το τεχνητό στοιχείο της πόλης αποτελεί προϋπόθεση για την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό η πόλη θα πρέπει να γίνει κατανοητή ως ενιαίο σύστημα με την ευρύτερη περιοχή της, ενώ η διάγνωση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί το πρώτο βήμα για την κατανόηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Επίλογος: ατομική ευθύνη για συλλογικό αποτέλεσμα

Η επιτυχία αυτής της προσπάθειας στηρίζεται στη συνεργασία και συμμετοχή όλων των κοινωνικών φορέων και των πολιτών και έχει ως προνομιακό αποδέκτη το σύνολο των κατοίκων και των δραστηριοτήτων της πόλης και γενικότερα της χώρας. Η βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης είναι ένα συλλογικό στοίχημα και θα αποτύχει αν αντιμετωπιστεί ως πεδίο πολιτικών σκοπιμοτήτων ή εξυπηρέτησης εξειδικευμένων συμφερόντων. Το κίνητρο για την επιδίωξη της βρίσκεται πέραν της ηθικής και πολιτικής ορθότητας και στη διάχυση των ωφελειών από τη συμμετοχή όλων – καθώς τα πλεονεκτήματα από το καλύτερο περιβάλλον ή το φιλικό σύστημα μεταφορών μεταφέρονται σχεδόν ακέραια στο κάθε άτομο ή επιχείρηση- στα αναμενόμενα θετικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα. Για τις επιχειρήσεις σημαίνει μια αναβαθμισμένη βάση πάνω στην οποία μπορούν να στηρίξουν ανταγωνιστικά την επέκτασή τους. Για τους πολίτες σημαίνει την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών καθημερινής ζωής. Για το κράτος και την αυτοδιοίκηση σημαίνει θετικό ισοζύγιο ενεργειών και δυνατότητα επικέντρωσης σε κρίσιμα στρατηγικά ζητήματα διακυβέρνησης. Όπως όμως σε κάθε αντίστοιχη περίπτωση σύνθετων κοινωνικών επιδιώξεων η συλλογική ευθύνη θα προκύψει από τις επιμέρους επιλογές των θεσμικών υποκειμένων και των πολιτών, επιλογές οι οποίες πάντα αποκαλύπτονται στη συνισταμένη των αποτελεσμάτων τους.

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο 2:
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

(Ο Οργανισμός Ρυθμιστικού Σχεδίου και Προστασίας Περιβάλλοντος της Θεσσαλονίκης πήρε πρόσφατα την πρωτοβουλία και ανέθεσε σε ομάδα επιστημόνων από τα δυο πανεπιστήμια της πόλης, την επεξεργασία ενός Σχεδίου Δράσης για τη διαμόρφωση ενός Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης).

Στη σημερινή Ευρώπη που επιδιώκει την πολιτική και οικονομική ενοποίηση της μέσα σε συνθήκες γεωπολιτικής αβεβαιότητας και εντεινόμενης παγκοσμιοποίησης η σημασία των μεγάλων πόλεων, οι σχέσεις με την ενδοχώρα τους αλλά και μεταξύ τους, αποκτούν καθοριστική σημασία για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και τη βελτίωση της ζωής των πολιτών.

Η Θεσσαλονίκη καλείται να ανταποκριθεί στις νέες προκλήσεις και να αξιοποιήσει τις νέες ευκαιρίες. Ο νέος ρόλος της πόλης δεν μπορεί να προκύψει αυτομάτως, αλλά απαιτεί συστηματική δράση σύμφωνα με συγκεκριμένους και εφικτούς στόχους που θα ενεργοποιήσουν τις ενδογενείς δυνάμεις της πόλης και θα εξασφαλίσουν την αποδοχή των κοινωνικών φορέων και τη συναίνεση των πολιτών. Η πόλη έχει μπροστά της σταθμούς όπως η Σύνοδος Κορυφής το 2003, η διεκδίκηση της EXPO μετά το 2007 αλλά και τις επιπτώσεις από γεγονότα σε εξέλιξη όπως η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η διαδικασία Ανασυγκρότησης των Βαλκανίων.

Το ζητούμενο για την ουσιαστική αξιοποίηση των νέων συνθηκών είναι η διαμόρφωση και η υλοποίηση ενός Στρατηγικού Σχεδίου Βιώσιμης Ανάπτυξης που θα εντάξει σε ένα συνολικό και συνεκτικό πλαίσιο τις προσπάθειες και τις πρωτοβουλίες του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Το Στρατηγικό Σχέδιο προϋποθέτει την ενεργοποίηση ενός επιτελικού πολιτικού οργάνου, ενός πλαισίου δομημένου κοινωνικού διαλόγου, καθώς και τους απαραίτητους μηχανισμούς διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης για το συντονισμό των διαφόρων δράσεων, έργων και ενεργειών που εκδηλώνονται στην ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή της Θεσσαλονίκης από μια πληθώρα δημόσιων και ιδιωτικών φορέων υλοποίησης.

Οι στόχοι και οι άξονες προτεραιότητας του Στρατηγικού Σχεδίου ανταποκρίνονται στις βασικές αρχές του τρίπτυχου της βιώσιμης ανάπτυξης: *Οικονομική Ανάπτυξη – Κοινωνική Δικαιοσύνη – Προστασία Περιβάλλοντος*– και στις αντίστοιχες επιδιώξεις για διεθνοποίηση και χωρική συνοχή, ανταγωνιστικότητα και καινοτομία, ισότητα ευκαιριών και κοινωνική συνοχή, οικολογική ισορροπία και ποιότητα ζωής. Οι αρχές

αυτές προσανατολίζουν τη διατύπωση και εξειδίκευση των παρακάτω βασικών αξόνων προτεραιότητας:

Διεθνής ρόλος και συμβολή στη συνοχή του εθνικού χώρου. Η διεθνοποίηση της πόλης είναι μια ιστορική δυνατότητα με πολλές εκδοχές και αποτελεί τη συνισταμένη των προσπαθειών που καταβάλλονται και των προτεραιοτήτων που επιδιώκονται από μια πλειάδα θεσμικών υποκειμένων (επιχειρήσεων, φορέων, κ.λπ.) τα οποία συνεισφέρουν διαφορετικά στο κόστος και αναμένουν διαφορετικά οφέλη από κάθε βήμα που πραγματοποιείται. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως η διεύρυνση του διεθνούς ρόλου της Θεσσαλονίκης συναρτάται με την ουσιαστική συμβολή της στη συμπληρωματική και ισόρροπη ανάπτυξη του εθνικού χώρου, διαχέοντας τα αναπτυξιακά οφέλη στο σύνολο των περιφερειών της Βόρειας Ελλάδας. Ο διεθνής μητροπολιτικός χαρακτήρας της Θεσσαλονίκης αποτελεί κατ' αυτόν τον τρόπο έναν κεντρικό άξονα προτεραιότητας για το *Στρατηγικό Σχέδιο*.

Ανταγωνιστικότητα και καινοτομία. Καθοριστικό στοιχείο για το επίπεδο ανάπτυξης της πόλης είναι η ικανότητα προσαρμογής του αστικού συστήματος στις νέες τεχνολογικές δυνατότητες μέσω της εισαγωγής καινοτομιών σε όλα τα επίπεδα, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητάς του. Αυτό συνεπάγεται ότι η ικανότητα της πόλης να ανταποκριθεί στις νέες συνθήκες ανταγωνισμού θα πρέπει να στηριχθεί στη συνέργια των προσπαθειών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ούτως ώστε η επιχειρηματική δραστηριότητα να λειτουργεί σε ένα περιβάλλον που ευνοεί και υποστηρίζει ενεργά τη συνεργασία, τα επιχειρηματικά δίκτυα και τις πρωτοβουλίες καινοτομίας.

Κοινωνική συνοχή και ισότητα ευκαιριών. Η διατήρηση της κοινωνικής συνοχής έχει αναδειχθεί ως ένα κεντρικό και κρίσιμο ζήτημα για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών πόλεων μέσα στις νέες συνθήκες της παγκόσμιας οικονομίας. Οι αντιθέσεις και ανισότητες που δημιουργούνται κατά την αναπτυξιακή διαδικασία θέτουν σε δοκιμασία την κοινωνική συνοχή. Επιδίωξη του *Στρατηγικού Σχεδίου* είναι η εξασφάλιση ισότιμης πρόσβασης στην παραγωγή και διανομή του αναπτυξιακού αποτελέσματος, τις νέες υποδομές, τις εξυπηρετήσεις και τις γνώσεις, ούτως ώστε να καταπολεμηθεί ο κοινωνικός αποκλεισμός και η περιθωριοποίηση αδύναμων κοινωνικών ομάδων.

Οικολογική ισορροπία και ποιότητα ζωής. Η βελτίωση της ποιότητας ζωής και η εξασφάλιση της οικολογικής ισορροπίας, συμπεριλαμβάνοντας τόσο τους φυσικούς πόρους όσο και την πολιτιστική κληρονομιά, αποτελεί πλέον κεντρική επιδίωξη της αναπτυξιακής διαδικασίας. Η επανάκτηση της σχέσης του φυσικού στοιχείου με το τεχνητό στοιχείο της πόλης αποτελεί προϋπόθεση για την προώθηση της βιώσιμης

ανάπτυξης. Για το σκοπό αυτό η πόλη θα πρέπει να γίνει κατανοητή ως ενιαίο σύστημα με την ευρύτερη περιοχή της, ενώ η διάγνωση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί το πρώτο βήμα για την κατανόηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων.

Η επιτυχία αυτής της προσπάθειας στηρίζεται στη συνεργασία και συμμετοχή όλων των κοινωνικών φορέων και των πολιτών και έχει ως προνομιακό αποδέκτη το σύνολο των κατοίκων και των δραστηριοτήτων της πόλης και γενικότερα της χώρας. Η βιώσιμη ανάπτυξη της πόλης είναι ένα συλλογικό στοίχημα και θα αποτύχει αν αντιμετωπιστεί ως πεδίο πολιτικών σκοπιμοτήτων ή εξυπηρέτησης εξειδικευμένων συμφερόντων. Το κίνητρο για την επιδίωξη της βρίσκεται τόσο στην ηθική και πολιτική ορθότητα όσο και στην αναμενόμενη διάχυση των ωφελειών από τη συμμετοχή όλων στα αναμενόμενα θετικά πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα καθώς και τα πλεονεκτήματα από το καλύτερο περιβάλλον ή το φιλικό σύστημα μεταφορών μεταφέρονται σχεδόν ακέραια στο κάθε άτομο ή επιχείρηση. Για τις επιχειρήσεις σημαίνει μια αναβαθμισμένη βάση πάνω στην οποία μπορούν να στηρίξουν ανταγωνιστικά την επέκτασή τους. Για τους πολίτες σημαίνει την εξασφάλιση καλύτερων συνθηκών καθημερινής ζωής. Για το κράτος και την αυτοδιοίκηση σημαίνει θετικό ισοζύγιο ενεργειών και δυνατότητα επικέντρωσης σε κρίσιμα στρατηγικά ζητήματα διακυβέρνησης. Όπως όμως σε κάθε αντίστοιχη περίπτωση σύνθετων κοινωνικών επιδιώξεων το συλλογικό αποτέλεσμα θα εκφραστεί από τη συνισταμένη των επιμέρους επιλογών των θεσμικών υποκειμένων και των πολιτών.